

**DOMBÓVÁR
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
ÉS INTEGRÁLT
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA**

**II. kötet:
Településfejlesztési koncepció**

Készítette:
Beleznay Éva
Terra Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

Dombóvár Településfejlesztési Konceptiójának
teljes körű felülvizsgálata és átdolgozása

**Készítették: Beleznay Éva, Terra Stúdió Kft.,
Pro Urbe Kft., KÉSZ Közmű Kft. és Pagony Táj- és Kertépítész Kft.**

Dulicz László, projektvezető

dr. Kukely György, projektvezető

Rácz Andrea, megyei koordinátor

Beleznay Éva, településtervező

Imecs Anikó, közlekedés szakági tervező

Molnár László, közlekedés szakági tervező

Varga Zsolt, közlekedés szakági tervező

Hanczár Zsoltné, közmű szakági tervező

Vincze Attila, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező

Herczeg Béla, antiszegregációs szakértő

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1 JÖVŐKÉP.....	8
1.1 A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan.....	9
1.1.1 Makrotársadalom, makrogazdaság.....	9
1.1.2 Fejlesztési irányok	10
1.1.3 Dombóvár város és térsége.....	10
1.1.3.1 Gazdaság.....	11
1.1.3.2 Humán erőforrások, helyi társadalom, humán szolgáltatások	11
1.1.3.3 Épített és természeti környezet, műszaki infrastruktúra	12
1.1.3.4 Területi és ágazati együttműködés	12
1.2 Dombóvár jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan.....	13
1.3 A településfejlesztési elvek rögzítése	13
1.3.1 Integrált szemlélet.....	13
1.3.2 Fenntarthatóság	14
1.3.3 Intelligens város (Smart City).....	14
1.3.4 Versenyképesség / területi együttműködések.....	15
1.3.5 Költséghatékonyaság.....	16
1.4 CÉLOK	16
1.4.1 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	17
1.5 Részcélok és a beavatkozások	23
1.5.1 Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac (G).....	23
1.5.2 Társadalmi megújulás (T)	26
1.5.3 Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése (K)	28
1.5.4 Együttműködésre épített várospolitiká.....	30
1.5.5 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	31
1.5.6 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	34
1.5.7 A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, a hazai és a megyei fejlesztési célokhoz	35
1.5.7.1 EU 2020 stratégia	35

1.5.7.2	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	37
1.5.7.3	Megyei területfejlesztési koncepció.....	39
1.5.8	A hosszú távú célok teljesülését mérő hatásindikátorok	40
1.6	KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	41
1.6.1	A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	41
1.6.2	A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	41
1.6.2.1	A területfelhasználás módosítására vonatkozó javaslatok	41
1.6.2.2	A településszerkezet szerkezeti javítását szolgáló lehetséges közlekedést érintő intézkedések, beavatkozások.....	42
1.6.2.3	Környezeti és tájképi konfliktusok kiküszöbölése érdekében tehető intézkedések a településszerkezet, az övezetek megváltoztatásával.....	42
1.6.2.4	Egyéb települési sajátosságokat és környezeti minőséget óvó, levegőminőséget javító intézkedések.....	42
1.6.3	Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökség érték alapú, fenntartható fejlesztésére.....	43

A 2007-2013-as programozási időszakban a magyarországi városok kétharmada készítette el az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS), a 2007-ben megjelenő, majd 2009-ben felülvizsgált, a várospolitikáért felelős minisztérium által kiadott Városfejlesztési Kézikönyv útmutatásai alapján. Az azóta eltelt 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált ennek felülvizsgálata, településfejlesztési koncepció és stratégia készítése:

- a korábbi, 2007-2013-as stratégia megvalósulásának tapasztalatai,
- a társadalmi és gazdasági környezetben bekövetkezett változások, s az ezek elemzését lehetővé tevő új, 2011-es népszámlálás alapján elérhető adatok,
- az európai szakpolitikai környezet és szabályozás változásai – az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó stratégiájának (Európa 2020) végrehajtásában kiemelt szerepet kap a városok fejlesztése, s az EU a stratégia céljainak szolgálatába állította a kohéziós politika eszköztrendszerét.
- a hazai jogszabályi környezet változása
  - a Kormány jogszabályba foglalta a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia tartalmi és eljárási követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben (továbbiakban TR Rendelet)
  - a 2014-2020-as időszakra vonatkozó országos és megyei szintű fejlesztéspolitikai elképzelések megfogalmazása – az Országgyűlés által elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról), valamint a megyei területfejlesztési stratégiai tervek (koncepciók és programok)

A településfejlesztési koncepció „a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszú távra meghatározó dokumentum”, az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) „a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program”, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) szerinti meghatározásban.

Míg az első Dombóvár döntéseinek irány ad, a második az elkövetkező 6-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét alapozza meg, ezen belül

- hozzájárul ahhoz, hogy a település a lehető legnagyobb mértékben használja ki adottságait és fejlődési potenciálját a 2014 – 23-as időszakban a koncepcióban meghatározott jövőkép elérése érdekében,
- reális célokat fogalmaz meg, így a stratégiában meghatározott projektek jelentős része megvalósul 2023-ig,
- lehetővé teszi, hogy a városban folyó fejlesztési tevékenységek – függetlenül azok finanszírozóitól, illetve tulajdonosaitól – egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, erősítve ezzel a beavatkozások hatását,
- a közsféra fejlesztései mellett ösztönzi a magánsféra befektetéseit is,

- a város korlátos forrásaira tekintettel törekszik más források bevonására, ezen belül az EU 2014–2023 közötti időszakának támogatási lehetőségeit kihasználja,
- a város különböző szereplői közti kommunikációs eszközzé válik, ezáltal nemcsak egy várospolitikai döntés, hanem folyamatában a város társadalmi és gazdasági szereplőinek közös akarata.

A városok stratégiáinak kidolgozását, illetve felülvizsgálatát elősegítendő, a Belügyminisztérium 2014 júniusában közbeszerzési eljárást írt ki a járásszékhely városok IVS-nek felülvizsgálatára. A Dél-Dunántúli Régióban az eljárást a Terra Stúdió Kft. nyerte meg. A nyertes ajánlattevő, szakemberek bevonásával, 2014 decemberében megkezdte a munkát. Dombóvár Város Önkormányzata 2015. január 29-i testületi ülésén úgy döntött, hogy hosszú távú városfejlesztési koncepcióját is felülvizsgálja.

A településfejlesztési dokumentumok komplex módon felölelik a város fejlesztésének ágazati területeit, integrálják a települést érintő fő ágazati és tematikus stratégiák, illetve koncepciók megállapításait és céljait, emellett illeszkednek az EU 2014-2020 kohéziós politikájának céljaihoz és beavatkozási logikájához.

A munka első lépéseként elkészült a megalapozó vizsgálat, amely a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: TR rendelet) mellékletében foglaltaknak megfelelően helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz, továbbá Dombóvár Város Önkormányzata 2015. április 9-i ülésén, 168/2015. (IV.09.) Kt. határozattal elfogadta a fejlesztési irányokat, amelyre jelen hosszú távú településfejlesztési koncepció épül.

A jövőkép – amely nagytávra és nagytávon túlmutatóan meghatározott, elérni kívánt jövőbeli célállapot átfogó és általános leírása – rögzíti Dombóvár fejlődésének és fejlesztésének elérendő jövőbeni állapotát. A jövőkép alapját a hosszú- és középtávon bekövetkező trendek és állapotok elemzése adta, a koncepció helyzetelemzésében és helyzetértékelésében meghatározott sajátosságokra, a számba vett várható fejlődésfolyamatokra tekintettel, a társadalom elvárásainak, értékeinek figyelembevételével.

A koncepció Dombóvár számára a kívánatos változásokat, fejlődést kijelölő irányok koherens rendszere, amely rögzíti a célok egymáshoz való hierarchikus viszonyát és egyéb kapcsolatait, összefüggéseit, valamint az Európai Unió, nemzeti és megyei koncepciók célrendszerével való összhangját. Az átfogó cél a célrendszer hierarchiájának legfelső szintje, olyan általános és komplex hosszú távú célkitűzés, amely egyértelműen megjeleníti a jövőkép felé való kívánatos fejlődést, és amely – Dombóvár és várostérsége adottságainak figyelembevételével – a közép-, illetve rövidtávú célok kijelölésének alapja. A településfejlesztési elvek (horizontális célok) olyan, a tervezésnek és településfejlesztésnek az egészét meghatározó alapvető megfontolások, elvárások, melyek áthatják a fejlesztés minden mozzanatát, a megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakításánál és végrehajtásánál egyaránt következetesen érvényesíteni kell.

Budapest, 2015. április 30.

Beleznay Éva, felelős tervező

Kukely György, Terra Stúdió Kft., projektvezető

1.1 A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN

A célok megalapozására meg kell határozni azt a jövőképet, amely leírja Dombóvár 2030-ra vonatkozó társadalmi, gazdasági és környezeti állapotát, térségi szerepét.

Dombóvár és várostérsége 2030-as jövőjét a város belső fejlődésén kívül az ország, és Európa környezeti, gazdasági, társadalmi változásai határozzák meg.

1.1.1 Makrotársadalom, makrogazdaság¹

Európa kibővül, erősödnek az Európai Unión belül a nemzeti kapcsolatok. Az unió politikai és üzleti szervezetei szorosan együttműködnek a versenyképesség érdekében, belső szabályozása folyamatosan úgy alakul, hogy őrizze a hagyományos, történetiségre alapozott európai jelleget, de támogassa az innovációt. Európa fontos és integráns része marad a világkereskedelemnek, gazdasági hajtóerejét a technológiaiailag fejlett ipar biztosítja.

Európa 2030 után tudatosan fordul a környezeti terhelés csökkentése irányába mind a fogyasztások hatékonysága tekintetében, mind a szennyező gazdasági területek (ipar, szállítás) integrált klíma/energia szabályai megalkotásával. Új innovációk jelennek meg az energiaiparban, a rendszerszervezés, a szállítás, az előállítás területein. A természeti környezet jelentős változásokon megy át. Nyugat- és Közép-Európában komoly erőfeszítések állnak ellen a városok területi növekedésének, azonban a mezőgazdaságilag művelt területek ennek ellenére csökkennek, azok egy része városi, másik része rekreációs - turisztikai - természeti területté fognak átalakulni.

Európa népessége általánosságban csökken. Emellett jelentős a migráció. A magasan képzett munkaerő – aki a tudás intenzív gazdaságába akar elhelyezkedni – elsődleges célterülete Európa legfejlettebb része, a „Pentagon” (London – Hamburg – Milánó – München – Párizs). Szakképzett munkaerő vándorlás a fizetőképes munkahelyek irányába jellemző, továbbá az Európai Unió területére a keleti, dél-keleti régiókból hasonlóan, megélhetési céllal történik.

Magyarország egy bővülő és erősödő Európa közepén, Budapest „kapu” szerepével bekapcsolódik Európa gazdaságába, kihasználja a régiókra épülő gazdasági motort. Csökken a fejlett országok közötti különbség, ugyanakkor nő az országon belüli régiók közötti egyenlőtlenség. A két északi (Észak-Magyarország, Észak-Alföld) és a két déli (Dél-Alföld, Dél-Dunántúl) régió kiugrási lehetősége, hogy részt vegyen a szomszédos EU régiók gazdasági életében, a kereskedelemben és a mezőgazdasági tudás transzferben. A gazdaság minden területén a tudás-intenzív és korszerű technológiák kerülnek előtérbe.

Az ország környezeti politikája – globális és európai elvárásokhoz igazodva – koncentrálna a környezetterhelés, az ÜHG kibocsátás csökkentésére. Kiemelt területekként a gazdaság, az épített környezet és épületek, valamint a közlekedés jelentkeznek. Az ország számára a legnagyobb kihívást az országon áthaladó és dinamikusan fejlődő közúti szállítás, és a még meglévő, korszerűtlen energia-előállító és felhasználó üzemek rekonstrukciója jelenti. Az energiaszerkezet átalakítása indul meg, az országos hálózatok intelligens hálózat („smart grid”) típusú újraszervezése és a megújuló

¹ A jövőkép makrotársadalmi és makrogazdasági környezetét az OECD és NFFT kutatásaiból határoztuk meg.

energiaforrások jelentős mértékű beléptetése. Az Európai Unió közlekedésszerkezet átalakítási programja keretében a nagytávolságú szállítás kiemelt területei a vasúti és vízi szállítás lesznek.

Magyarország lakosságszáma 2030-ra 8,0 millió körül fog alakulni a magas elvándorlás, az alacsony termékenység, magas mortalitás miatt. A lakosság jelentős előregedést mutat. Az emberek, családok mobilitása nő. Az ország munkanélküliségi helyzete romlik.

1.1.2 Fejlesztési irányok

A helyzetértékelés fő következtetései alapján kerültek meghatározásra a város fejlesztésének irányai, amelyeket Dombóvár Város Önkormányzata 168/2015. (IV.09.) Kt. határozatában fogadott el, az alábbiak szerint:

1. A város gazdasági versenyképességének erősítése az egészségiparra, a fémiparra, könnyűiparra, mezőgazdasági feldolgozás/kereskedelemre és a megújuló energiagazdaságra építve.
2. Szakképzés reformprogramja – mester-inas képzés, elkötelezettség mindkét fél részéről.
3. Élhető, egészséges környezet megvalósítása és a társadalmi kohézió fejlesztése, ennek keretében a városi szegregátumok oldása és a (történeti) városrészfejlesztések előmozdítása.
4. Térségi kapcsolatok, együttműködés erősítése, különösen a gazdaság és turisztika területén.
5. Egészségprevenció elősegítése a társadalmi-gazdasági hasznok maximalizálása érdekében, különösen a helyi sport infrastruktúrájának és működésének fejlesztésével.

A fejlesztési irányok az önkormányzat és hivatalának képviselőivel és helyi gazdasági és társadalmi szereplőkkel megrendezésre kerülő műhelymunka során kiegészültek további szempontokkal:

1. A város gazdasági versenyképességéhez kapcsolódóan javasolt a könnyűipar és mezőgazdasági feldolgozás/kereskedelem mint kiemelt ágazatok figyelembevételével.
2. További témaként javasolt az egészségügy intézményrendszerének javítása.
3. További témaként javasolt a városimázs és kommunikációja.

1.1.3 Dombóvár város és térsége

A rendszerváltás óta eltelt negyed évszázad során jelentősen átalakult a gazdasági és társadalmi környezet Magyarországon. Számos kihívással kellett szembenéznie Magyarországnak, az ország városainak, így Dombóvárnak is. Egy nagyvárosokba és külföldre vándorló társadalom számára egyszerre szükséges biztosítani a megélhetést jelentő munkahelyeket és a mindennapi élethez szükséges változatos, gazdag életteret.

A fejlesztési irányokra és a trendekre alapozva Dombóvár jövőképe:

A város stabilitása fennmarad, lakosságát megtartja, a város prosperitásának folyamatos fejlődése érzékelhető, az általános versenypozíciói javulnak. A helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, tehát az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és egyének együttesen tervezik és valósítják meg a városfejlesztési elképzeléseket, oly módon, hogy fejlesztések a környezetet megkímélve, fokozatos, kívánatos gazdasági növekedéssel egyidejűleg, a város erőforrásait és

tartalékait nem kimerítve, versenyképességét fenntartva, sőt fokozva valósulnak meg, hosszútávon is működőképes struktúrát létrehozva. A város és városkörnyék az integrált szemléletére alapozottan, továbbá a koncepció és az annak alapján elkészítendő stratégiai és operatív programok végrehajtásával alkalmassá válik az EU fejlesztési elképzelései és finanszírozási lehetőségeinek befogadására. A partnerségi együttműködés eredményeképpen a város fejlesztési irányai egybeesnek a gazdasági szereplőkével, így a magánforrások fejlesztései is segítik a célok elérését. A városi identitás megerősödik, a lakosság életszínvonala emelkedik, a megélhetés stabil, a munkanélküliség csökken.

Dombóvár az értékeire építő, innovatív, versenyképes, stabil térségközpont.

1.1.3.1 Gazdaság

A gazdaságfejlesztés területén a megvalósuló fejlesztések, projektek fenntarthatóak és termelésnövekedést, munkahelyteremtést indukálnak. Az ipar, a szolgáltatások és a mezőgazdaság/halászat fejlesztése során hosszú távon is fenntartható gazdasági bázis, piacképes termékszerkezet alakul ki. A városi és térségi integrált fejlesztések eredményeképpen megerősödnek a húzó gazdasági ágazatok (egészségipar, megújuló energiagazdaság, fémipar, textilipar, mezőgazdasági szolgáltatás). Dombóváron az innovációs és technológiai fejlesztés egyre fontosabb szerepet tölt be, a termelés színvonala hosszú távon fokozatosan közelít a fejlett technológiákhoz (növekvő termelékenység, csökkenő energiaigény, átlagos önköltség, versenyképes árszint). Dombóvár kiemelt figyelmet fordít a kis- és középvállalkozások támogatására.

A szakértői, tanácsadói, mérnöki szolgáltatások mennyisége és minősége javul, ezek többségét a helyi és térségi lakosság és vállalkozók elsősorban Dombóváron veszik igénybe. Az infrastrukturális fejlesztések eredményeképpen a dombóvári gazdasági terület kínálat értéke nő.

A minőségi turizmushoz elengedhetetlen háttér-infrastruktúra létrejön, új szálláshelyek és a termálvízre alapozott szolgáltatások épülnek fel. A térségi falusi turizmus fogadóbázisa és vendégköre bővül, a helyi vonzerőkre építhető kerékpáros, természetjáró, lovas, horgász-vadász turizmus egyre kedveltebbé válik a bel-és külföldi turisták számára. A vendégforgalom az elvárásoknak megfelelően növekszik, így pozitív hatást gyakorol a gazdaság, a munkanélküliség, a közbevételek és a magánjövedelmek mutatóira.

A komplex térségi vidékfejlesztési program végrehajtásra kerül, amely által a termelés és értékesítés feltételei javulnak, a térségi falusi lakosság egy részének az agrárágazatban átlagos szintű jövedelemszerzésre nyílik lehetősége, a falusi lakosság alternatív, mezőgazdálkodást kiegészítő jövedelemszerzése (kézműipar, háziipar, feldolgozás, falusi turizmus) értékelhető módon megjelenik, minden faluban több család él vele. Dombóvár agrobiznisz központ szerepe erősödik, az agráriumhoz kötődő felvásárlói, kereskedelmi, szállítói és szakértői bázis erősödik a városban.

1.1.3.2 Humán erőforrások, helyi társadalom, humán szolgáltatások

Ugyan országosan nő a mobilitás, Dombóvár a lakosságát megtartja a helyi közösséghez kötődés eredményeképpen. A lakosságszám nem csökken, azonban a lakosságon belül az idősek aránya nő.

A gazdasági megerősödés eredményeképpen új munkalehetőségek keletkeznek, a foglalkoztatási és jövedelemszint növekszik, a lakosság általános életszínvonala enyhén emelkedik.

A helyi oktatás-képzés tudatos fejlesztése, átformálása a fiatalság elvándorlását mérsékli. A szociális ellátórendszer, a szociális háló továbbra is fenntartja és erősíti térségi szerepét.

A kulturális és sport intézmények fenntarthatóan működnek, erősítik a lakosság helyi identitástudatát. Dombóvár imázsa a helyi és térségbeli lakosság számára minőségileg változik, új dinamikát ad a város új arculata és ahhoz kapcsolódó programok sorozata.

1.1.3.3 Épített és természeti környezet, műszaki infrastruktúra

A lakosság egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít a környezet- és természetvédelemnek, a táj- és településkép megőrzésének. Emellett a „zöld” gondolkodás, az erőforrások tudatos használata, a hatékonyság nő. Dombóvár megújuló energiára való átállása jelentős részben megtörténik, a tudatosságnövelő akciók eredményeképpen a városi fogyasztás (energia, víz, hulladék) hatékonysága nő.

A védett természeti és műemléki értékek állapotát sikerül fenntartani, a térség lakosságának tudatossága nő, a védett természeti és épített környezeti területek, épületek fejlesztése ütemezetten folyik.

Dombóvár térségének közlekedése javul, a várost érintő infrastrukturális nagyrendszerek fejlesztése a város érdekeit szolgálóan történik meg (M9 gyorsforgalmi út, vasútfejlesztés). A városi és térségi infrastrukturális fejlesztések kivitelezése (útépítés, útjavítás, kerékpárhálózat fejlesztés, ivóvíz-, szennyvízberuházás, hulladékgazdálkodás) régiós és térségi összefogással ütemezetten halad.

Dombóvár mind a klímabarát településfejlesztési politikájával, mind a működési hatékonyságban mutatott eredményeivel a 21. század klíma- és energiatudatos település- és térségfejlesztés jelentős szereplőjeként lép fel.

1.1.3.4 Területi és ágazati együttműködés

Dombóvár város térségében – déli térségben túlmutatva, északi térségben elmaradva a járási közigazgatási határokon – megvalósul az együttműködés a helyi szereplők konszenzusával. A várostérség települései önálló projektek gazdái, azonban Dombóvár térségi szintű projektek kezdeményezője, kidolgozója és vezetője, magasabb szintű (társulás közti, kistérségi, mezoregión, régiós) együttműködések, társulások aktív résztvevője, generálója, gesztora.

Dombóvár Város Önkormányzata – a programokhoz és projektekhez illeszkedő intézményrendszer létrehozásával – segíti a pályázati rendszerű kormányzati és EU támogatások elérését, a forrásaktivitás javul, a projektek kivitelezése tervszerű, a fejlesztési eredmények fenntarthatóak. A végrehajtás intézményrendszere projektekhez illesztett kiépítésével a fejlesztési források hatékonysága növekszik, a forrásallokáció a város és térsége fenntartható fejlődését, valós termelő és szolgáltató projektjeit szolgálja, nem veszik el a bürokrácia és a „feneketlen zsebek” útvesztőiben.

Az önkormányzat és a vállalkozói, valamint a non-profit szféra együttműködése napi szintű. A településfejlesztés előkészítésében és megvalósításban egyre szorosabb és aktívabb az együttműködés. A partnerségi rendszerek biztosítják, hogy a helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és maga a lakosság együttesen tervezzék és valósítsák meg a városfejlesztési elképzeléseket, oly módon, hogy a változások a környezetet megkímélve, fokozatos gazdasági növekedéssel egyidejűleg, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, sőt fokozva valósuljanak meg, hosszú távon is működőképes várost létrehozva.

1.2 DOMBÓVÁR JÖVŐKÉPE A TÉRSÉGI SZEREPÉRE VONATKOZÓAN

Dombóvár Tolna megye harmadik legnagyobb települése, 16 település járásközpontja, azonban három megye találkozási pontján vonzáskörzete túlterjed a megye határain. Dombóvár a Dél-Dunántúli Régió meghatározó városa Pécs, Kaposvár és Komló mellett. Dombóvárnak a régió társadalmi-gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó jelentősége van.

A város és térsége a helyi szolgáltatások és gazdaság egységét képezik, közigazgatási határokon átnyúló, egyre erősebb kapcsolatrendszerek jellemzik. A térségben Dombóvár jelenti a munkaerő és fogyasztói bázist (ipar, kereskedelem, szolgáltatások, turizmus), az ellátásban azonban a térségi településeknek kiemelt szerepe van. Dombóvár gazdaságvonzó területekkel rendelkezik, amelyek közül különös jelentősége a vasút menti területeknek van a szállítás környezettudatos megoldásai iránti igény növekedésével. A megépülő M9 autópálya – kapcsolódva a vasúti szállításhoz – multimodális logisztikai funkciók tekintetében kiemelt regionális jelentőségű, amelyhez gazdasági-ipari tevékenységek, valamint a térségi agrárgazdaság szállítási lehetőségei kapcsolódnak.

A humán alapellátás – óvoda, általános iskola, egészségügy, szociális ellátás – tekintetében Dombóvár a járás és várostérség központja. Az intézményrendszere a térségi ellátást is biztosítja, kihelyezett szolgáltatásokkal segítve a lakóhelyhez közeli alapfokú ellátás megvalósulását. Az alapellátáson túli humán szolgáltatások tekintetében kiemelt szerepe van, és a jövőben is fontos a szakképzés és középiskolai oktatás.

Regionális szerepkörrel egészségügyi ellátás téren rendelkezik, amelyre alapozottan országos és nemzetközi híré egészségközponttá válik. A gyógyturizmus központjaként a térségi idegenforgalmi- vendéglátó ágazatot erősíti.

1.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE

1.3.1 Integrált szemlélet

Egy település működésének gazdasági, társadalmi, környezeti, kulturális dimenziói egymással szorosan összekapcsolódnak, ezért a településfejlesztési beavatkozások csak integrált megközelítéssel lehetnek igazán hatékonyak.

A koncepcióban és stratégiában feltárt komplex társadalmi-gazdasági probléma megoldására ugyanolyan komplex fejlesztési beavatkozás kell, hogy szülessen, annak érdekében, hogy az intézkedések ne csak részproblémák megoldására irányuljanak. Az integrált megközelítés az egyes projektek összefüggéseire is értelmezhetőek. Egyedi projektek, pontszerű városi fejlesztések helyett egymás hatását kölcsönösen erősítő beavatkozások javasoltak. Továbbá a fizikai, infrastrukturális fejlesztések (ún. „hard” elemek) mellett mindig együtt tervezendők és valósítandók meg a társadalmi megújulásra irányuló beavatkozások (ún. „szoft” elemek).

Sajnálatosan a forrásrendszerek ágazati jellege miatt sokszor nem képes az önkormányzat ennek megfelelni, azonban törekedni kell az integrált szemléletű programok megvalósítására. Eszközök lehetnek például: több operatív programból történő finanszírozás, több prioritási tengelyhez való együttes illeszkedés, uniós és hazai források mellé saját önkormányzati forrás vagy magántőke bevonása.

1.3.2 Fenntarthatóság

A településfejlesztés során – a globális kihívásokra válaszolva – kiemelten fontos a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása.

A fenntarthatóság négy alappillére a gazdaság, a társadalom, a környezet és a várospolitikai/kormányzás. A tervezés és megvalósítás során a fenntarthatóságot integrált módon szükséges értelmezni, az alappillérek egymásra gyakorolt hatásait figyelembe véve.

A gazdasági fenntarthatóság többek között a több lábbon álló helyi gazdaságban, a magas innovációs szintben, a prosperáló helyi kis- és középvállalkozásokban ölthet testet. A gazdasági fenntarthatóságban a városoknak a gazdasági növekedés és hatékonyság, a megfelelő foglalkoztatottsági szint elérése, az innováció és kutatásfejlesztés, valamint a megújuló energiatermelést és elosztást támogató feladatai vannak.

A települési lakosság számára a társadalmi fenntarthatóság is elengedhetetlen, mely például a szubszidiaritáson alapuló demokratikus döntéshozatalt, a megfelelő életminőség és életkörülmények biztosítását, a szociális jólétet, a működő és összetartó helyi közösségeket jelenti. A társadalom kategóriában a helyi lakosság alapvető megélhetéséhez kapcsolódóan lakás/lakhatást, egészséges vízellátást kell nyújtani, és alapszolgáltatásokat az oktatás, egészségügy és szociális ellátás terén. Az élhetőséghez tartoznak a kulturális, szabadidős és közösségi programok is, valamint a klímaváltozásra való tekintettel a közösségi közlekedés és megújuló energiahoz való hozzáférés is.

A környezeti fenntarthatóság irányába hathat a változatos területhasználat megvalósítása, a környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezése, az épületek energiahatékonyságának javítása, a helyi gazdaság és a rövid ellátási láncok támogatása, valamint általánosságban a város életének minden területén az erőforrásokkal való takarékoskodás és a környezeti terhelés csökkentése. A környezet témakörben a talajvédelem, a levegőminőség, a víztisztaság és vízellátás, szennyvízelvezetés és kezelés, hulladékgazdálkodás és újrahasznosítás, energiahatékonyság mellett a városfejlesztés során az éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás, valamint a természeti értékek fenntartása, az élőhelyek és erdők fejlesztése a fő feladatok.

A várospolitikai a tervezéstől a megvalósításig a decentralizált, folyamatában működő, a közösség érdekeit leginkább képviselni tudó partnerségre alapozva tudja a város érdekeit leginkább szolgálni, ezzel erősítve a helyi identitást és civil társadalmat, csökkentve az egyenlőtlenségeket. Emellett a helyi, térségi, országos kapcsolatrendszerek támogatásával és kihasználásával tudja a legkedvezőbb jövőt létrehozni.

1.3.3 Intelligens város (Smart City)

Az elmúlt két évtizedben lezajlott technológiaváltás (automatizálás, számítógépes és infokommunikációs technika, a határoktól független adatátvitel és kommunikáció, Internet, mobilfónia stb.) mind a gazdaság, mind a városműködés feltételeiben jelentős változásokat eredményezett.

Az „intelligens város” koncepció a 21. századi technológiai adottságokat alkalmazza a városi működés hatékonyságának növelésére a városfejlesztés és városüzemeltetés területein.

1.3.4 Versenyképesség / területi együttműködések

A területi versengés hazánkban is jellemző. Ennek során a regionális és helyi gazdaság fejlődését biztosítani képes csoportok (lobbyk) az országos és helyi politikán keresztül más térségekkel, városokkal versengve próbálják befolyásolni a gazdasági folyamatokat, akár direkt, akár indirekt módon és módszerekkel, ennek egyértelmű célja a város sikerességének elérése. Egy-egy térségi cél elérése érdekében érdekközösségek segítik a hatékonyabb érdekérvényesítés folyamatát (pl. M9 autópálya).

A jövőben Dombóváron a helyi kötődést erősítő, széleskörű szolgáltatást és biztonságot adó kisvárosi jelleg mellett Dombóvár regionális szerepkörének erősítése, a kiemelt ágazatokban a versenypozíciójának megtartása és erősítése kell, hogy alapvető cél legyen.

Tekintettel arra, hogy a verseny sokszereplős és minden résztvevője – régió belül és országosan – az összes rendelkezésére álló eszközzel ugyannerre törekszik, a stabilitást, stagnálást célzó intézkedések - következménye lemaradást eredményezhet. Legyen a minimális általános célkitűzés a pozíciók megtartása, de a megvalósítandó cél a jelenlegi versenypozíciókon javító, programozott fejlesztési intézkedések megvalósítása.

A területi versenyben mindig az a jobb pozícióba kerülő, több lehetőséghez és forráshoz jutó nyertes, aki hatékonyabban tudja kialakítani várospolitikáját és konkrét projektjeit, beavatkozási intézkedéseit, aki képes befektetőket és befektetéseket tartósan vonzani, letelepíteni, a népességet megtartani, sőt növelni (kvalifikált munkaerő odacsábítása révén), jelentős költségvetési forrásokat, közpénzeket mozgósítani és elnyerni akár direkt, akár pályázati úton, színvonalas közintézményeket fenntartani, alapítani, odatelepíteni, a helyi határokon messze túlmutató (kulturális, sport, stb.) rendezvények és attrakciók szervezését kezdeményezni és elnyerni. E tevékenységek által hosszú távon biztosíthatja előnyös helyzetét.

A verseny relatív. A verseny hatóköre lehet egyfelől területileg meghatározott, másfelől a szereplők potenciális ereje, nagysága, helyzete szempontjából körülírható, amely a várospotenciál fogalmával írható le.

A területi meghatározottság szempontjából jó versenypozíciókat Dombóvárnak a szomszédos járások és városok között (Komló, Sásd, Tamási), valamint Tolna megyében és a Dél-dunántúli régióban kell elérnie, szélesebb körű összehasonlítás és egymásra hatás az eddigi és a középtávon várható folyamatokban nem célszerű és várható. A várospotenciál szempontjából az igazi versenytársak a vidéki kisvárosok, melyek hasonló népességűek és fejlettségi szintűek, mint Dombóvár. Nem cél Pécs vagy Kaposvár pozícióira törni, hiszen ezek a megyeszékhelyek a városverseny más, magasabb kategóriáját képviselik.

Fontos, hogy a verseny nem mások ellen, hanem Dombóvár saját boldogulásáért folyik. Célja az előrehaladás, nem mások pozíciójának rontása saját stagnálása mellett. A versengésben a jószomszédi kapcsolatok és az együttműködési rendszerek fontos tényezők, mivel egyrészt az egyes problémák nem is oldhatóak meg várostérségi összefogás nélkül (pl. hulladék-elhelyezés, egészséges ivóvízellátás, egészségügy, turizmus, stb.), másrészt Dombóvár gazdaságfejlesztési érdekeinek része az is, hogy a piaci területet tágabban értelmezze, mivel ez közép és hosszú távon többlet eredményekhez vezethet.

A programozott városfejlesztés során a helyi tervezési, fejlesztési politika reagál az országos gazdaságpolitikai változásokra, a globalizációs folyamatok kihívásaira. A fejlesztési elképzelések

mindenkori motorja a versenyképesség megőrzése és fejlesztése a helyi lakosság életminőségének és céljainak figyelembevételével. Ennek érdekében hangsúlyosak azok az intézkedések, amelyek sikerei biztosítják a helyi gazdasági potenciál erősödését és fenntartható fejlődését. Következésképp a város képes befektetőket és befektetéseket letelepíteni, beruházásokat kezdeményezni és koordinálni. Képes a népességét megtartani, sőt növelni, színvonalas közintézményeket fenntartani, alapítani.

Fenti célok elérése alulról szerveződő, helyi koordinációjú várospolitikát feltételez a központilag irányított és finanszírozott direktívákkal ellentétben. Sok kérdésben a centralizált döntések e célokkal ellentétes feltételrendszert teremtenek. A koncepció és stratégia során ezeket mint kockázati tényezőket figyelembe kell venni.

1.3.5 Költséghatékonyság

A városfejlesztés során kiemelt fontosságú alapelv a helyi, már rendelkezésre álló erőforrásokra építkezés, valamint a költséghatékonyság biztosítása.

A hatékony városfejlesztés érdekében Dombóvárnak reálisan kell felmérnie gazdasági és humán erőforrásait. A hatékonyság érdekében a meglévő, kihasználatlan erőforrások hasznosítására (geopolitikai adottságokra építés, kihasználatlan ingatlanok hasznosítása, barnamezős beruházások, helyi termelési tapasztalatok hasznosítása) kell törekednie. Tekintettel arra, hogy a felhalmozási források az önkormányzat részére csak korlátozottan állnak rendelkezésre, a megvalósítás során fokozottan kell támaszkodni az Európai Unió, hazai és egyéb pályázatokon elnyerhető támogatásokra. Kiemelten fontos a magánerős fejlesztéseket, a gazdaságfejlesztés magánszereplőit a városi fejlesztéspolitikával összhangba hozni, hiszen a magánberuházásokban megvalósuló munkahelyteremtés, iparfejlesztés, beruházás, turizmusfejlesztés az önkormányzatit jelentősen meghaladhatja.

A programok, projektek előkészítése és megvalósítása során fontos a hosszú távú (több költségvetési és tervezési ciklusú) gondolkodás – az egyes fejlesztések, projektek esetében a beruházási költség mellett a fenntartás, működtetés költségeivel, s a fejlesztések hosszú távú hatásaival is kalkulálni kell.

1.4 CÉLOK

Dombóvár Településfejlesztési Koncepciója a fejlesztési irányokhoz illeszkedve, a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan 4 átfogó és 16 részcélt fogalmaz meg. Az átfogó célok a hosszú távú jövőkép, míg a részcélok az átfogó célok elérését, megvalósíthatóságát segítik, már középtávon.

A célrendszer a városra kijelölt elvárásokat és a tervezett változásokat tartalmazó célok egymásra épülő rendszere, amely rögzíti a célok egymáshoz való hierarchikus viszonyát és összefüggéseit. A célrendszer hierarchiájának legfelső szintjén a Koncepció jövőképeinek elérésére kitűzött alapvető célok találhatóak, amely részcélok meghatározásával érhetőek el, valósíthatók meg. Ezek általános és komplex, hosszú távú célkitűzések, melyek egyértelműen megjelenítik a jövőkép felé való kívánatos fejlődést, egyben a középtávú célok kijelölésének alapjait adják. A célrendszer a horizontális célokkal válik teljessé. A horizontális célok (fent bemutatott településfejlesztési elvek) a város fejlesztésének és tervezésének egészét meghatározó alapvető megfontolások, elvárások és kritériumok összessége, melyeket a célrendszer egészének meghatározásánál, a megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakításánál, ezek végrehajtásánál egyaránt következetesen érvényesíteni kell.

1.4.1 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Dombóvár Településfejlesztési Konceptiója a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, a fejlesztési irányokhoz illeszkedően négy átfogó célt fogalmaz meg, amelyek összefoglalják a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, várospolitikai kihívásokra adott válaszait.

1. Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac (G)
2. Társadalmi megújulás (T)
3. Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése (K)
4. Együttműködésre épített várospolitika (E)

Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac

Dombóvár számára kiemelten fontos, hogy hosszú távon stabilan biztosítani tudja a foglalkoztatás feltételeit, attraktív környezetet nyújtson a nagyvállalatok, kis- és középvállalatok, és egyéni vállalkozások, őstermelők munkahelyteremtésében, és ezáltal megállítsa és megfordítsa az elvándorlási folyamatot. Dombóvár közvetlen térségében, járás- és megyehatáron túlnyúló szerepű központként működik. Különleges adottságai a vasúti központi, egészségügyi, valamint a hagyományos fémipari szerepe, amely a várostérségnél nagyobb területi vonzáskörzetet jelent már ma is. A város a régiós pozícióját olyan gazdasági ágakra kívánja alapozni, amely egyedivé teszi, emellett számos gazdasági ág kapcsolható hozzá, amely szinergikus hatásai által tovább erősödik. Emellett Dombóvár a 21. század klíma- és energiatudatos település- és térségfejlesztési politikák jelentős szereplőjeként kíván fellépni, amellyel a középvárosok példamutató, környezettudatos tevékenységére hívja fel a figyelmet.

A gazdaságfejlesztési politika a gazdasági növekedésre, a népesség jövedelmi státuszának emelkedésére, és a munkanélküliség csökkentésére koncentrál, egyensúlyban tartva a képzett és nem képzett munkaerő helyben foglalkoztatását. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat kíván támogatni, amelyek a helyi munkaerő-piacot biztosítják, továbbá környezetbarát technológiákat alkalmaznak.

Kulcsfontosságú terület az oktatás, a szakképzés fejlesztése, igényekhez kapcsolódó minőségi színvonalának folyamatos emelése, és a magasan kvalifikált munkaerő vonzására való törekvés. Tovább nő a lakosság iskolázottsága, az érettségi és felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Dombóváron felzárkózási tendenciát mutat. Mellette továbbra is a hagyományos középfokú iskolai rendszer szakirányultságai előnyösen egészítik ki a város és térsége oktatási és szakképzési kínálatát, amely fenntartása alapvető cél a szakképzett, minőségi munkaerő kínálatának megteremtése érdekében mind a mezőgazdasági, mind az ipar és szolgáltatás szektorokban.

A célállapot fő jellemzői:

- Korszerű, hatékony, a lakosság teljes körének munkát adó, diverzifikált gazdaság, amely a várostérség munkaerő-piacában is szerepet játszik, így összesen 25.000 munkahelyet jelent.
- A város kiemelt gazdasági területei az egészségipar és a megújuló energiagazdaság, azonban jelentős munkaadók a fémipar, a könnyűipar, az agrárágazathoz kapcsolódó kereskedelem.

- A helyi ipar teljesítménye kielégítő, megfelelő munka- és jövedelem lehetőségeket biztosít, a termékszerkezet korszerű, magas a beruházási ráta és az innovációs készség. Az ipari szektor hozzáadott értéktermelése nő, részben a betelepülő közepes és nagyobb vállalkozások teljesítménye, részben a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások révén.
- A város kistérségi agrármarketing, agrobiznisz központ jellege erősödik, a térségi agrárgazdálkodás kereskedelmi, feldolgozó és szakértői centrumaként kapcsolódva a mezőgazdaság, halászat, vadászat ágazataihoz.
- A várost érintő infrastrukturális nagyrendszerek fejlesztése a város érdekeit szolgálóan történik meg (M9 gyorsforgalmi út, vasútfejlesztés). A város jól megközelíthető, változatos, többségében vasúti szállításhoz kapcsolódó telephely kínálattal áll a befektetők rendelkezésére. A közép távon is meglévő kínálat felértékelődik a hosszútávon elkészülő M9 autópálya révén.
- A város idegenforgalmi ágazata tovább fejlődik több ágon. Az egészséges életmódhoz és egészségügyi rehabilitációhoz kapcsolódóan a gyógyvízhez kapcsolódó fürdőturizmus virágzik, speciális szolgáltatási szegmens kerül kifejlesztésre.
- A helyi terciér szektor (helyi szolgáltatások és kereskedelem) révén minden szükséges áru és szolgáltatás elérhető a kor színvonalának megfelelő szinten, amely a helyi és várostérségi lakosság mellett az idelátogatókat is szolgálja.
- A gazdaság minden szektorának fejlesztése a helyi erőforrások kímélésével, környezetkímélő módon történik, a komplex környezetgazdálkodás a város és városkörnyék egyik jól működő rendszere. A megújuló energiatermelésre szolgáltatások és termelőegységek települnek meg a városban.
- A helyi munkaerő szakmai felkészültsége, motiváltsága a szakképzés reformja révén kiváló. A helyi társadalmat és gazdaságot kiszolgáló képzési rendszerek illeszkednek a kereslethez, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségei rendelkezésre állnak.
- A város aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikával járul hozzá a vállalkozói aktivitás növekedéséhez. A gazdaság és a település vezetése között érdemi párbeszéd van.
- A városkörnyéki településekkel szoros együttműködésben, a helyi és térségi adottságokra alapuló gazdaságfejlesztés a háttértelepülések integrálását biztosítva az élelmiszergazdaság és a térségi turizmus fejlődéséhez is hozzájárul.
- Az újonnan betelepülő vállalkozásoknak köszönhetően növekednek a helyi adóbevételek, amelyek hozzájárulnak a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez.

Társadalmi megújulás

Dombóvár a társadalmi folyamatok terén meg kívánja állítani a negatív vándorlási egyenleget. A munkaerő mobilitás általános növekedésével szemben megtartja lakosságát, akik a helyi identitás miatt itt akarnak maradni, e várost választják. Hosszú távú településfejlesztési politikájában kiemelten kezeli a továbbra is öregedő lakosság igényeit, az idősek aktív városi életének biztosítását,

nem megfelelően a fiatalok és a családok igényeiről sem. A város egyediségét a város imázsának javításával, kommunikációval és a helyi identitás megerősítésével kívánja megvalósítani.

Dombóvár a városi élet megteremtésében kihasználja az Internet és okostelefonok adta távkommunikációs formák előtérbe helyeződését, áttörve a társadalomra általános tendenciaként jellemző közösségi élet kisebb igényének negatív hatásait. Dombóvár, helyi identitására és erős civil életére alapozva, a lakosság számára a napi élethez kapcsolódó városi terekkel és programokkal teszi a várost a lakói számára élhetővé– ebbe bevonva a 21. századi innovációs adottságokat.

Az emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza a humán közszolgáltatások, különösen az oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport elérhetősége és azok minősége. Ezekben Dombóvár jelenleg is kiemelkedő intézményrendszerének további színvonalas működését fenntartja.

A szolidáris és befogadó társadalomhoz hozzátartozik a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása, a városkörnyéki és járási településekkel való kapcsolatrendszer minőségi fejlesztése, az együttműködések mindkét fél számára előnyös voltának generálása, a városközponti szerepköréből adódó felelőssége. Dombóvár antiszegregációs programjai integráltan kezelik a környezeti problémák felszámolását, a szociális kérdéseket és a munkanélküliség általi szegénység visszaszorítását, oldását, ezzel javítva az esélyegyenlőséget.

Az egészség prevenció megerősödik a helyi versenysport és tömegsport kiemelt kezelésével, a társadalmi-gazdasági hasznok maximalizálása érdekében.

A célállapot fő jellemzői:

- Dombóvár lakosság száma nem csökken. A javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság összetétele kedvezőbbé válik, az időskorúak növekedése mellett a fiatalok, családok aránya stabil.
- A gazdasági stabilitás és fejlődés eredményeképpen a foglalkoztatási és jövedelemszint megfelelő.
- A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja az antiszegregációs programok és a szociális védőháló erősítése, kiterjesztése révén javul. A szegregátumokban élők száma csökken, a továbbra is ott élők lakókörnyezete javul, az energia és vízcsökkentő felújítások eredményeképpen a rezsik csökken. A családok megélhetése javul, a munkanélküliség csökken, különösen a fiatalok körében, az integrált programok eredményeként a közoktatásban maradás javul.
- Dombóvár imázsa a helyi és térségbeli lakosság számára minőségileg változik, új dinamikát ad a város új arculata és ahhoz kapcsolódó programok.
- A város és térségmarketing aktivitásával a város megítélése, híre megfelelő, országon belüli és külföldi kapcsolatrendszere széles és működő.
- A lokálpatriotizmus és a helyi közösségi élet erős és aktív, a város a fiatalok számára vonzó marad, s tanulmányaik elvégzése után visszatérnek Dombóvárra.
- A nevelési, oktatási, képzési intézmények színvonala, felszereltsége, szakember-ellátottsága megfelelő. Az egészségügyi ellátó rendszer nívós, megfelelő szakmai háttérrel rendelkező

intézményekben, közmegelégedésre működik. A városi önkormányzat és minden fenntartott intézménye a kor színvonalának és a lakosság elvárásainak megfelelően, kulturált körülmények között működik.

- A kulturális és sportintézmények fenntartása folyamatos, a lakosság igényeit kielégíti. Emellett Dombóvár a régió kulturális és szabadidős központjaként aktív vonzást gyakorol a térségbeli településekre és azok lakosságára, járásközponti funkciója nem csak közigazgatási, hanem az élet számos területére kiterjedően megerősödik.
- Az időskorúak számára nyújtott programok, képzések a társadalom felső életkorú rétegét társadalmi és gazdasági aktivitásban tartja.

Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése

Dombóvár az élhető, egészséges környezet megvalósítása és a társadalmi kohézió fejlesztése érdekében a történeti városrészekben városrehabilitációs fejlesztéseket kezd és folytat, emellett a beruházásai során és keretében a városi szegregátumokat oldja, és tovább fejleszti a Kiskonda-patak menti, a város fő zöldfelületét jelentő területeket.

Dombóvár kihasználja a város különleges adottságát, a város területi identitásának, építészeti arculatának sokszínűségét. A mai széttagolt városban a város identitását és gazdag épített örökségét jelentő területek összekötésével egyrészt a lakók számára hatékonyabbá teszi a városi szolgáltatások elérését, másrészt erősíti a város imázsát.

A 21. századi klímatudatos településfejlesztés elvárásaihoz igazodva a meglévő városszerkezet hatékonyságának növelését a városi központok nagyobb sűrűsége és funkciógazdagsága révén éri el, nem a városszéli új beépítések által, amely biztosítani tudja a stagnáló, enyhén növekedő lakosság szám és gazdasági trendet. A városrehabilitációt folytatja, a meglévő történeti épületállományt hasznosítja. Kiemelt hangsúlyt helyez a helyi erőforrások hasznosítására (táji, természeti, épített értékek stb.), a turizmus és szolgáltatásfejlesztésben az épített örökség jelentős szerepet játszik. Az „intelligens város” koncepció a 21. századi technológiai adottságokat alkalmazza a városi működés hatékonyságának növelésére a városfejlesztés és városüzemeltetés területein.

A város magas színvonalú humán szolgáltatásokat és infrastrukturális feltételeket, s minőségi lakókörnyezetet nyújt lakói és a beköltözők számára. A demográfiai változásokhoz alkalmazkodva intézményrendszerét is a kereslethez igazítja, s a különböző kor- és célcsoportok életminőségének javulásához hozzájárul, miközben a fenntartható városüzemeltetés szempontjait is érvényesíti.

A megújuló energiatermelés széleskörű használata támogatásával, az energiahatékonyság javításával, és a szemléletformálás segítségével Dombóvár jelentős eredményeket ér el a környezettudatosságban. A környezetterhelés és CO₂ kibocsátás mellett a megújuló energia a túlfogyasztást, a fenntartási költségeket mind az önkormányzati, mind a lakossági-gazdasági fogyasztóknál csökkenti.

Mindezek mellett a város minden városrészében a funkciók bővítése és a szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása az élhetőség szempontjából meghatározó. A közterületek minőségi fejlesztése, a közlekedés és a humán szolgáltatások feltételeinek és kínálatának javítása a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően meghatározza. A közbiztonság javítása az élhetőség szempontjai között határozottan megjelenik.

Az épített környezetben a gazdaságfejlesztés területeit biztosítja. A jövőbeli vasúti szállítás erősödésével és a város déli határában megépülő M9 autópálya hatásával számolva a gazdasági területek vasút és autópálya menti elhelyezését előkészíti, a mainál kedvezőbb gazdaságfejlesztési alpinfrastruktúrát teremtve.

A célállapot fő jellemzői:

- A minőségi lakókörnyezetben a történeti városközpontok hierarchiája és funkcionális tagolása megvalósul. A történeti épületállomány hasznosítása mind az itt lakók identitástudatát erősíti, mind az ide látogatók számára attrakciót jelent.
- A város területfelhasználási politikáját a klímabarát fejlesztés és energiahatékonyság kiemelt figyelembevételével alakítja, törekszik a város kompaktságának, a környező mezőgazdasági és erdőterületek megőrzésére, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelésére, a tájhasználat optimalizálására.
- Dombóvár energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban hasznosít megújuló energiaforrásokat. Az energiahatékonyság és klímavédelem szempontjai mind az új épületek építésénél, mind a meglévő épületállomány felújításánál kiemelten kerülnek figyelembe vételre, mind a közintézményekben és mind a magánérs építések során. A közvilágítást is energiahatékonyra teszi.
- A városközpont átmenő forgalomtól való tehermentesítése megtörténik az ehhez szükséges elkerülő utak kialakításával.
- A közterületek humanizálása a főbb gyalogos mozgások területein megtörténik.
- A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak, dolgozóinak és látogatóinak utazási igényeit.
- A kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózata kiterjedtebbé, használata biztonságosabbá válik, a városban kerékpáros közösségi-közlekedési szolgáltatások épülnek ki, ami mind a hivatásforgalmú, mind a szabadidős célú kerékpározás népszerűségének növekedését, a személygépkocsi városi célú használatának visszaszorulását eredményezi. Kiépül továbbá a térségi kerékpárhálózat, amely a térségi turizmust segíti.

Együttműködésre épített várospolitikai

A településfejlesztés előkészítésében és megvalósításban egyre szorosabb és aktívabb az együttműködés Dombóvár Város Önkormányzata, a lakosság és a fejlesztések szereplői (stakeholder) között. A partnerségi rendszerek biztosítják, hogy a helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és maga a lakosság együttesen tervezzék és valósítsák meg a városfejlesztési elképzeléseket, oly módon, hogy a változások a környezetet megkímélve, fokozatos gazdasági növekedéssel egyidejűleg, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, sőt fokozva valósuljanak meg, hosszú távon is működőképes várost létrehozva. A lakosság aktív észrevételei alapján az adminisztrációs folyamatok is javulnak.

Az együttműködés kiemelt területe a térségi együttműködés. A térségi közművek fejlesztése befejeződik, a műszaki és humán közszolgáltatások terén kialakult intézményrendszerek teljes körűen és magas színvonalon látják el a lakosságot. A településközi kapcsolatok integrációja erősödik, felváltva a mai gyakorlatot, miszerint a települések önállóan próbálják megoldani a lakosság megtartását, munkahelyek teremtését. Ezáltal a várostérség számos lehetőséget aknáz ki, szinergikus hatást ér el a gazdaságban és turizmusban, minden résztvevő számára előnyt jelentve.

A célállapot fő jellemzői:

- Együttműködés, konszenzusokon alapuló érdekegyeztetés és döntések, szakmai szempontú városfejlesztési politika irányítja Dombóvárt. Hatékonyan működnek az ágazati szakmai fórumok, a civil szervezetek akciói jelentősen hozzájárulnak a város élhetőségéhez.
- A stratégia mint folyamat válik a fejlesztési politika alapeszközévé. A változásokat az érdekegyeztető fórumok hatékonyan kezelik. A helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, tehát az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és egyének együttesen tervezik és valósítják meg a városfejlesztési elképzeléseiket. A településfejlesztési koncepcióra épített stratégia, operatív program, és a rendezési tervek a város szereplőinek közös döntései.
- A fejlesztés hatása mérhető eredményeket indukál, a város versenyképessége területi és várospotenciál összemérésben is megfelelő.
- A város hivatali, államigazgatási ügyintézése ügyfél centrikusan, rugalmasan, kulturált körülmények között, megfelelő szakmai színvonalon működik.
- A város érdekérvényesítő képességének stabilitásához megfelelő városi és térségi lobbyháttér kialakítása történik meg a megyei, régiós és országos szinteken.
- A város az érdekeit szolgáló stratégiai szövetségek – köztük a járási településeket összefogó társulás –, egyéb társulások, együttműködések tagja és többnyire kezdeményezője, gesztora. Kezdeményezi, kialakítja és működteti a város és térsége szempontjából fontos beruházások előkészítését és kivitelezését.
- A térségi turisztikai összefogás eredményeképpen a turizmus jövedelemtermelő képessége nő, a turisztikai szolgáltatás, vendéglátás és szálláshelykínálat a különböző célcsoportok számára szélesedik.
- A térségre jellemző vízfolyások, tavak és ökoszisztemek hálózattá bővítése és a pezsgő kulturális élet mind a turisták, mind a térségben élők, mind a beköltözők számára vonzóvá válik.

1.5 RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK

1.5.1 Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac (G)

G1 Egészséggazdaság teljes körű kihasználása

Az egészség felértékelődése olyan nemzetközi jelenség, amelyhez az egészség megőrzésére, az egészségi állapot javítására fordított figyelem és költség folyamatos növekedése társul. Az elmúlt évtizedben az egészségturisztikai szolgáltatások iránti hazai kereslet is érezhetően növekedett. Dombóvár regionális jelentőségű kórháza, annak rehabilitációs profilja és a gunarasi gyógyvízre alapozott egészségturizmus egyértelműen meghatározza a város gazdaságfejlesztésének egyik fő irányát.

A jelenlegi egészségügyi szakellátás és a fejlődő, de még nem teljes körűen kihasznált egészségturizmus fejlesztésének irányai a szélesebb körű szolgáltatások biztosítása.

Az egészségügyi ellátás terén a kórház fejlesztése, valamint a kapcsolódó gyógyászati-gazdasági ágazatoknak, azok innovációs kutatásainak és fejlesztéseinek megtelepítése fontos.

A turisztikai kínálat fontos pillére a gyógy- és wellnessturizmus, amelyhez a jelenleginél jobban kell koncentrálni a háttér egészségipar, a helyben elérhető terápiás egészségügyi szolgáltatások javítására, fejlesztésére. A Dombóvárra látogatók egy része azért érkezik a városba, hogy a gyógyvizekre épülő szolgáltatásokat élvezze, pihenjen, feltöltődjön, kikapcsolódjon. Az idegenforgalmi program bővítésének egyik nagy lehetősége a termálvíz hasznosítása, a gyógyvíz és a gyógyászat jelenleginél hatékonyabb összekapcsolása. Az egészséggazdaság e szegmensének előnye, hogy a szezonális hatás nem erős, és az egészség állandó keresletet jelent. A főbb, egészséggel kapcsolatos turisztikai szakágak: fogászat, balneológia, szépsézet-kozmetológiai kezelés, masszázs, aromaterápia, ivókúra, rekreációs turisztika.

Kiemelt célcsoport a magyar és nemzetközi időskorúak köre. Az egészségügyi szolgáltatások és gazdaságfejlesztés mellett a minőségi szállodai, vendéglátóipari, kulturális kínálatbővítés fontos, idők otthona férőhelyeinek növelése is cél.

Az egészséges táplálkozás, a kemikáliáktól mentes élelmiszerek, biotermékek, gyógynövények, és gyógynövénykészítmények iránti érdeklődés egyre fokozódik. E termékek iránti kereslet az igényes és fizetőképes piacok sajátossága. Az egyoldalú növénytermesztést felváltó, tájnak megfelelő, ökológiai gazdálkodás, illetve a biotermékek, öko- és egészséges termékek termelésének, feldolgozásának, kereskedelmének integrálása a térség több településére kiterjedhet, reális jövedelemszerzést és fenntartható vidéki életminőséget biztosítva. Az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó biotermelés mellett ösztönözni kell a különleges igényű étkezési alapanyagok előállítását (laktózmentes, gluténmentes termékek), gyógyvizek és ivókúrák szolgáltatásait, és az ezekre épített gasztronómiát, az egészséges termékek vendéglátásban történő felhasználását.

G2 Megújuló energiára épülő gazdaság

A finanszírozási források tekintetében a 2014-2020 közötti időszak kiemelt eleme a megújuló energiaellátásra való átállás, mind az önkormányzati intézmények, közszolgáltatások, mind a gazdaság és lakossági fogyasztás tekintetében. Kiemelt célok az energiahatékonyság és megújuló erőforrásokra épülő energiaszektor fejlesztése (napenergia, szélenergia, geotermikus energia), a megújuló energia termelésben a belvízjárta területek energianövényekkel való hasznosítása

(biogáz/biomassza alapanyag termelés), és a környezetbarát technológiák alkalmazásának ösztönzése, tudatosságnövelés.

G3 Diverzifikált gazdasági szerkezet

A finanszírozási források tekintetében a 2014-2020 közötti időszak legfontosabb eleme a gazdaságfejlesztés, de hosszabb távon is várható a foglalkoztatás javítására való törekvés prioritása. Az átfogó cél a fenntartható és biztos munkaerő-piac, mely a város versenyképességét javítja azáltal, hogy a széleskörű szakmai tudással rendelkező lakosság biztos megélhetést lát Dombóváron.

Cél a folyamatos munkaviszonyt és állandó jövedelmet biztosító tevékenységek támogatása, a korszerű ipari és szolgáltató ágazatok megtelepedése, a hagyományos minőségi fém- és textilipari gyártás, valamint a várostérség agrogazdaságához tartozó feldolgozási, értékesítési, valamint a logisztikai, kereskedelmi szolgáltatások kialakítása. A gazdaság versenyképességének növeléséhez a húzóágazatok fejlesztésére, beszállítói hálózatok kiépítésére van szükség. A preferált tevékenységek: szolgáltató központok, gépipar, elektronika és szoftverfejlesztés, könnyűipar, logisztikai szolgáltatások, élelmiszeripar.

A foglalkoztatás szempontjából elengedhetetlen a közepes és nagyobb vállalkozások megtelepedése, de emellett kiemelt hangsúlyt kell helyezni a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások megerősödésének támogatására is. Ezen vállalkozások a helyi gazdasági életbe beágyazódva hosszú távú, stabil alapját jelentik mind a foglalkoztatásnak, mind a jövedelemtermelésnek, közvetve a helyi adóbevételek révén folyamatosan hozzájárulva a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez. Szükséges a mikro-, kis- és középvállalkozások modernizációjának elősegítése, a vállalkozói kultúra megerősítése, műszaki-technológiai háttérük fejlesztése, a fejlődésre képes vállalkozások piaci pozícióinak javítása, innovatív képességük növelése.

Ehhez szükséges, hogy a város jól megközelíthető, korszerű, olcsón üzemeltethető és változatos telephelykínálattal álljon a befektetők rendelkezésére. A meglévő, kiváló vasúti kapcsolatokra és a jövőbeli M9 autópályára alapozva ipari területeket szükséges biztosítani a város déli részén, amely jól megközelíthető, változatos, többségében vasúti szállításhoz kapcsolódó telephely kínálattal áll a befektetők rendelkezésére. Emellett a főutak kivezető szakaszai és a külterületi gazdasági központok az agrárgazdasághoz kapcsolódó funkciók megtelepedésére adnak lehetőséget. Cél a meglévő gazdasági területek hasznosítása, a városba ékelődő iparterületek kedvezőbb kapcsolati rendszerrel rendelkező területekre való elhelyezése.

Dombóvár jelentős vonzáskörzettel rendelkezik, a térség településein az agrárgazdaság az elsődleges megélhetési lehetőség. A mezőgazdasági vállalkozások fejlesztésében Dombóvár a szakmai és gazdasági ismeretek megszerzésének lehetőségét megteremtő oktatási, képzési programok indításával, a gazdák szakmai továbbképzésével, szakmai felkészítésével tud szerepet vállalni, elsősorban olyan ismeretek átadásával, amelyek a termelők számára a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás, a gazdálkodás korszerűsítése miatt fontosak, mint például a piacsabályozás, támogatási lehetőségek, alternatív jövedelemszerzés, új technológiák, alternatív gazdálkodás (biotermelés) ismeretei. Ennek megvalósulásához kiemelten fontos egy szolgáltató-, szaktanácsadási rendszer működtetése, vállalati akadémiák létrehozása.

A térségi vállalkozók együttműködésének ösztönzése kiemelt cél. A versenyhátrányának mérséklése céljából elengedhetetlen a térség vállalkozóinak összefogásában rejlő előnyök kihasználása, a területileg koncentrált, ágazatilag vagy szakmailag szerveződött vállalati együttműködések

kialakítása, az együttműködő vállalkozások által megvalósítandó projektek kidolgozása. Törekedni kell a helyi és térségi vállalkozások által előállított javak helyi fogyasztásának elősegítésére.

Mindehhez az önkormányzat aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikájára van szükség. Cél a dombóvári városi támogatási rendszer továbbvitele, amely differenciált befektetői kedvezményeket nyújt a városban letelepedni szándékozó közepes és nagyméretű termelő vállalatok, a multinacionális nagyvállalatok, valamint szolgáltató központok számára, a kedvezményeket a településfejlesztés előremozdítására használva. A fejlesztések ösztönzése magába foglalja a helyi mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások működési környezetének javítását is.

A gazdaság diverzifikálása a társadalom széles rétegének biztosít stabil jövedelemszintet, segít a vándorlások hektikusságának csökkenésében, a családok Dombóváron való letelepedésében.

G4 Gazdaságfejlesztést segítő intézkedések

A „Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac” átfogó cél elérése érdekében elengedhetetlen az uniós források befektetés célú felhasználása, a kkv-k vállalkozásösztönző és segítő szolgáltatásainak kialakítása, valamint a nagy- és középvállalatok, valamint a kkv-k közötti gazdasági együttműködés erősítése.

A helyi vállalkozások támogatása egyrészt intézményi, mely során az önkormányzat az ügyintézés és a vállalkozások gazdasági és működési stabilitásában segítséget nyújt. Másrészt az önkormányzat pénzügyi támogatással, ösztönző rendszerekkel segíti a vállalkozások működési feltételeit, helyben maradásukat.

A sikeres gazdaságfejlesztés egyik kulcsa a területi együttműködésekben rejlő vertikális és/vagy horizontális kooperáció kiépítése. Az együttműködések révén javul a térségi szereplők versenyképessége, innovációs hajlandósága, beszállítói hálózata, amely további vállalkozásokat vonzhat a városba és a várostérségbe.

G5 Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés

A fenntartható és biztos gazdaság alapvető feltétele a humán erőforrások jelenléte és minősége. A helyi oktatási és képzési rendszernek rugalmasnak kell lennie a társadalmi és gazdasági igényekre, reagálnia kell a változó feltételekre, segítve mind az újonnan meglepedő vállalkozások munkaerőigényeinek, munkaerő-utánpótlásának biztosítását.

Az önkormányzatnak együtt kell működnie a vállalkozásokkal és a képzőhelyekkel, intézményekkel. A szakképzés terén fontos, hogy az önkormányzat aktív részt vállaljon a szakmastruktúrák - térségi települések igényeivel összehangolt - kialakításában, valamint a képzési kínálat és a munkaerő-piaci kereslet harmonizálására irányuló tevékenységekben. A humán erőforrás hasznosításának kiemelt célja a kvalifikált és fiatal szakemberek térségben tartása, illetve számukra a vonzerő növelése.

Ugyanakkor nagy hangsúlyt kell helyezni a szakképesítéssel rendelkező középkorú szakmunkások továbbképzésére, illetve átképzésére a munkaerő-piaci keresletnek megfelelően. Ösztönözni kell a felnőttoktatást, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségeit meg kell teremteni. Az egészségiparra épülő nemzetközi turizmus, idegenforgalom számára fontos a megfelelő színvonalú nyelvtudás.

Kiemelt cél a diplomás fiatalok elvándorlásának megfékezése, a meglévő humán erőforrás megtartása, a fiatalok felsőoktatási tanulmányaik utáni visszacsábítása.

A munkanélküliség csökkentése érdekében ugyancsak fontos cél a munkaerő-piacra jutás elősegítését támogató programok, életvezetési és képzési programok megvalósítása, s a képzést segítő támogatási rendszer működtetése.

1.5.2 Társadalmi megújulás (T)

T1 Szolidáris és befogadó társadalom, a közösségtudat erősítése

A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja kiemelt feladata a térségnek, ezen belül Dombóvárnak. Cél, hogy a családok megélhetése javuljon, a munkanélküliség csökkenjen, különösen a fiatalkorúak körében, minden gyermek elvégezze az általános iskolát, középiskolát. Az infrastrukturális beruházások (telepek felszámolása, önkormányzati lakások felújítása, komfortosítása), az integrált oktatási-szociális-egészségügyi-munkaerő-piaci antiszegregációs programok tudatos végigvitele, és a szociális védőháló erősítése, kiterjesztése szükséges, hogy a szegregátumokban élők száma csökkenjen, a továbbra is ott élők lakókörnyezete javuljon. Az energiahatékonysági programmal összhangban a felújítások révén a megélhetés javul azáltal is, hogy az energia és vízcsökkentő felújítások eredményeképpen a rezsik csökken.

T2 A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok

Az emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározzák a humán közszolgáltatások, különösen az oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport elérhetősége és azok minősége. Ezekben Dombóvár kiemelkedő eredményeket mutat, amely fenntartása és továbbfejlesztése cél.

Mind a városi lélettereket minden korosztály számára szükséges megteremteni, kedvezővé tenni, mind a kulturális programok körét a teljes társadalom számára kialakítani.

A társadalomra általános tendenciaként jellemző a közösségi élet kisebb igénye, az Internet és okostelefonok adta távkommunikációs formák előtérbe helyeződése. Dombóvár helyi identitására és erős civil életére alapozva, a lakosság számára a napi élethez kapcsolódó városi terekkel és programokkal kell a várost a lakóik számára élhetővé tenni – ebbe bevonva a 21. századi innovációs adottságokat (Intelligens város - Smart City)

A helyi közösségek formálásának, megtartó erejének és vonzásának növelése érdekében szükség van a helyi társadalom identitástudatának fejlesztésére minden korosztályban. Különösen a fiatalok és időskorúak körében fontos a közösségformáló, közösségerősítő aktivitás. Emellett a település lakosai közötti összetartás – kor, nem, nemzetiség, foglalkozás, társadalmi státusz, stb. szerint – erősítése fontos. Amennyiben egy településen létrejön a lakosság belső integrációja, akkor az ott élők is jobban érzik magukat és képesek, sőt akarnak is tenni a településükért, hozzájárulva annak fejlődéséhez.

T3 Egészséggazdaság, a sportolási lehetőségek minőségi fejlesztése

Az egészség fontosságának felértékelődése, egészségtudatos magatartás elterjedése igényt jelent a társadalom számára az egészséges életmód feltételeinek megteremtésére, ennek infrastrukturális és működési feltételeinek, szolgáltatásainak kialakítására, erősítésére. A cél nemcsak a társadalmi jólétet szolgálja, hanem egyben gazdasági előnyt jelent, hiszen az egészséges társadalom kisebb egészségellátási költségeket, aktívabb munkaerőt, a munkából való kevesebb kimaradást jelent.

Az egészséges életmód egyik kiemelt célja Dombóváron a sportkultúra fejlesztése. Az egyes sportágak fejlesztése, az utánpótlás-nevelés mellett a környezeti adottságok kiválóan alkalmasak a sport mint életmód tágabb felfogására.

A szabadidős tevékenységek ösztönzése keretében kiemelt fontosságú a tömegsport népszerűsítése, feltételeinek megteremtése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában is fontos szerepet tölthet be. Fontos, hogy a városban több helyszínen is többfunkciós sportlétesítmények és szabadtéri helyszínek szolgálják ki a lakosság igényeit.

A különböző sportágak infrastrukturális feltételeinek javítása nem csupán az aktív felhasználók számára előnyös. A fejlesztések révén a város mint rendezvényhelyszín is bekapcsolódhat a sportturizmusba.

A lakossági életmódváltozás mellett a sportcélú fejlesztések összekapcsolódnak az aktív idegenforgalommal is: a kerékpáros, kiránduló, az öko- és a „vizes” turizmushoz széles sportolási és intenzív szabadidő eltöltést biztosító kínálat nyújtható a meglévő és újonnan kiépülő sporttelepeken, a zöld környezetben.

T4 Városimázs és városmarketing

Dombóváron a migráció – oda- és elvándorlás – magas ingadozása révén a társadalom összetétele folyamatosan változik, s meglehetősen vegyes, ezért a városfejlesztésnél a közösségfejlesztésre, a helyi identitás erősítésére is kiemelt figyelmet kell fordítani. Míg az idősebb korosztály városhoz és térségéhez kötődése nagy, a „dombóváriság”, a Dombóvár-tudat kialakulásához a fiatalok és az újonnan beköltözők esetében szükség van. A város imázsának megújítására van szükség: az értékek hangsúlya mellett a város dinamikus fejlődését kell kommunikálni elsősorban a helyi és térségbeli lakosság számára, másodsorban a hazai és nemzetközi környezetben. Dombóvár imázsának erősítése érdekében elengedhetetlen a város (és intézményei, szervezetei, vállalkozásai) aktív arculatformálása, marketing tevékenysége.

A város arculata minőségileg változik, új dinamikát ad, amelyhez szükséges, hogy Dombóvár színes és színvonalas hazai és nemzetközi programoknak, rendezvényeknek adjon helyet a sport, a kultúra, a turizmus, az egészség, a tudományos élet, és számos más területen. A települési értékek, történelmi események, vagy neves személyek, szimbólumok, melyek megkülönböztetik a települést, olyan értéket képviselnek, mely elősegíthetik e célt. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy nem csak a múltba visszanező, hanem jövőbe mutató, új identitáselemekre is szükség van a megújuló városimázs érdekében.

Az önkormányzat kezdeményezi és elősegíti a kedvező városimázs kialakítását, új attrakciók megteremtéséhez nyújtott segítő, támogató munkájával, valamint turisztikai események, rendezvények megszervezésében és lebonyolításában való részvételével. A fejlesztések nyomán a marketing-kommunikációban erősíteni kell a város értékeire építő, a 21. század szemléletét befogadó attitűdjét, az egészséges életmód minden terére és minden korosztálynak szóló fejlesztéspolitikáját.

1.5.3 Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése (K)

K1 A műemléki és védett épületek hasznosítása

Dombóvár különleges adottsága, hogy a különböző történelmi korokban a város egymástól eltérő, egymáshoz csatlakozó területen fejlődött, így a mai napig jellemző a város területi identitásának, építészeti arculatának sokszínűsége. A mai széttagolt városban a város identitását és gazdag épített örökségét jelentő területek összekötésével egyrészt a lakók számára hatékonyabbá lehet tenni a városi szolgáltatások elérését, másrészt erősíteni lehet a város imázsát.

Dombóvár épületállományának fejlesztése eltérő típusú beavatkozásokat igényel a város különböző területein. A klímabarát települési stratégia minden területen a meglévő épületek és területek hasznosítását tűzi ki célul. A kompakt város megőrzése érdekében a szükséges beruházásokat a már kijelölt beépített – vagy beépítésre szánt – területek intenzív fejlesztésével kell megoldani, nem a várost övező területek extenzív fejlesztésével.

A kihasználatlan önkormányzati ingatlanok, különösen a műemléki és védett épületek felújítása kiemelt feladat. A szolgáltatások ezekben való elhelyezése nemcsak az épület presztízsét adja vissza, de a városi élet gazdagítását, a város imázsának javítását is szolgálja.

A magántulajdonban lévő védett épületek megújítását a települési értékvédelmi program segíti, továbbra is önkormányzati ösztönző rendszerek szükségesek.

Fontos a bérlakás-állomány megújítása, a szociális bérlakásokon túl piaci bérlakás-állomány növelése, elsősorban a fiatalok helyben tartását és az egészséggazdaság céljait szolgálva (az egészségügyi dolgozók ide vonzását elősegítő nővérszállás, orvos lakás a fiatal orvosoknak, fészekrakó-program).

K2 Energiahatékony és klímabarát épületek, fenntartható városüzemeltetés

A környezettudatosság erősödése, a fenntarthatóság elvének erkölcsi normává válása és az életmódváltás ad alapot a célnak, hogy Dombóvár aktív szerepet vállaljon a környezeti ártalmak csökkentésében.

A környezeti fenntarthatóság, klímabarát települési stratégia irányába hat a változatos területhasználat, a motorizált közlekedési módok csökkentése és a környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezése, az épületek energiahatékonyágának javítása, a helyi gazdaság és a rövid ellátási láncok támogatása, a megfelelő hulladék- és vízgazdálkodás, valamint általánosságban a város életének minden területén az erőforrásokkal való takarékoság és a környezeti terhelés csökkentése. A talajvédelem, a levegőminőség, a víztisztaság és vízellátás, szennyvízelvezetés és kezelés, hulladékgazdálkodás és újrahasznosítás, energiahatékonyág mellett a városfejlesztés során az éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás, valamint a természeti értékek fenntartása, az élőhelyek és erdők fejlesztése a fő célok.

A gazdaság kiemelt ágazataként a megújuló energiatermelés és széles körű használata adja az egyik alapját az energiahatékonyág javításának. Másik pillér a meglévő épületállomány és új épületek (közösségi és magántulajdonban levő) energiahatékony és környezetbarát felújítása, kialakítása. Harmadik pillérként a szemléletformálás, tudatossági akciók fontosak, hiszen ezáltal Dombóvár jelentős eredményeket tud elérni a környezetterhelés és CO₂ kibocsátás mellett a túlfogyasztás megakadályozásában, a fenntartási költségek mind az önkormányzati, mind a lakossági-gazdasági

fogyasztóknál történő csökkentésében. A célok megvalósítása eredményeképpen egy hatékonyabban működő, klímabarát város, csökkenő üzemeltetési költségek jelentkeznek.

K3 Közterületek fejlesztése, humanizálása

Az egészséges lakókörülményekhez nemcsak az egészséges lakás, hanem az egészséges és sokszínű lakókörnyezet is hozzátartozik. A városi lakó, munkahely és rekreációs funkciót ki kell egészítse a magas színvonalú, megújított közterület-hálózat.

A közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően javítja. A főbb gyalogos mozgások – különösen az oktatási és leginkább látogatott intézmények és lakóterületek közti főbb irányok – mentén kiemelt feladat a közterületek humanizálása, a környezet rendezése, utcabútorok, sétányok, pihenőparkok kialakítása.

Fontos cél a városközpont átmenő forgalomtól való tehermentesítése, a város minden településrészében a forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések.

K4 Természeti területek fejlesztése

Dombóvár különleges adottsága a város térrendszerébe beékelődő, településrészeket összekötő Kiskonda-patak és hozzá kapcsolódó, a város fő zöldfelületét jelentő területek. Dombóvár eddig is e zöldfelületet a város életébe bevonta, továbbra is cél ennek folytatása, erősítése, a városi vízfolyások menti területek jobb kihasználása, továbbfejlesztése, Kiskonda-patak és környezetének komplex fejlesztése.

A zöld tengely kiterjesztésével cél a belterületi, sziget jellegű zöldfelületek összekapcsolása, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelése. Az előregedő fasorok leváltásával új, egységes arculatú köztéri fásítás kialakítására nyílik lehetőség.

Emellett cél az eredeti vegetációk fragmentumainak növelése. A vízfolyások környezetében lévő erdőtársulások növelése, valamint a gazdaságfejlesztési programhoz kapcsolódó, a Kapos menti belvízjárta területek beültetése energianövényekkel az ökológiai állapot javulását eredményezheti.

A vízfolyások menti gazdag növény- és állatvilág – különösen a madárfauna – különleges értéke a városi és térségi természeti környezetnek, amely az ökoturisztikai potenciál kihasználásában jelentős szerepet játszik.

K5 Szegregátumok, alacsony komfortfokozatú ingatlanok programja

A környezeti megújulás egyik fő célja, hogy a városban csökkenjen a szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek száma. A program keretében felszámolásra (bontása új építéssel vagy ingatlanvásárlással pótolva) vagy felújításra kerülnek az alapvető lakhatási feltételeknek nem megfelelő, komfort nélküli vagy alacsony komfortfokozatú lakások. Ezen ingatlanokhoz és területekhez az ott élő lakosság társadalmi problémái is hozzájárulnak, amelyek megoldására a stratégia keretében antiszegregációs program készül.

1.5.4 Együttműködésre épített várospolitikai

E1 A helyi lakosság és gazdasági szereplők bevonása a váropolitikába

Az önkormányzat célja, hogy a városfejlesztési elképzeléseit a lakossággal, a non-profit és a vállalkozói szféra együttműködésében valósítsa meg. A civil, gazdasági, szociális fórumok, partnerségi rendszerek biztosítják a folyamatos együttműködést. Az együtt tervezett és megvalósított projektek biztosítják a gazdasági növekedést, a helyi élhetőséget, mindezeket a környezetet megkímélve, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, versenyképességét fenntartva, sőt fokozva.

Dombóvár járásszékhelyként jelentős központi funkciókkal rendelkezik. A közigazgatási, ellátási funkciók elérését a 21. század feltételeinek megfelelően biztosítani kell mindenki számára. Figyelmet kell fordítani az ügyfélbarát, elektronikus közigazgatás további fejlesztésére, melyet megalapoz az érintett lakosság infokommunikációs hozzáféréseinek javulása.

E2 Aktív várostérségi kapcsolatok

Dombóvár és a térségi települések együttműködése fontos feladat, a város és a járás fejlődéséhez elengedhetetlen. Csak együttműködés révén képzelhető el a szűkös forrásokon alapuló, de hatékony és koncentrált fejlődés. A partnerségben rejlő lehetőségeket egyre több önkormányzat ismeri fel, ami által nemcsak a közszolgáltatási feladatok szinten tartása, hanem színvonalának emelése, sőt a hatékonyság fokozása is megvalósítható. Az együttműködő települések kölcsönösen erősítik egymás kulturális, turisztikai vonzerejét. Az együttműködések elősegítik a szolgáltatási kapacitások racionális hasznosítását, a különböző ellátó rendszerek összehangolt, minőségi fejlődését, a forrásokhoz való hozzájutást. A várostérségi kapcsolatok fő területei a műszaki és humán szolgáltatásokon túl a gazdaságfejlesztés és a turizmus.

A térség agrárlehetőségeinek javítása, a helyi élelmiszertermelés és -feldolgozás szerepének erősítése, a falusi és kiskerti övezetek erőteljesebb bevonása a helyi termékláncok kialakításába hosszú távon biztosíthatja a térségi települések lakosságának megélhetését. Mindehhez azonban ösztönözni szükséges a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztását, valamint helyben történő feldolgozását és kereskedelmét, amely elősegíti a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének Dombóvár térségében tartását.

A térségi gazdaság fellendítéséhez elengedhetetlen a települési vállalkozások együttműködése, klaszterek, beszállító hálózatok létrehozása, amely önkormányzati segítséggel valósulhat meg. Ehhez szükséges, hogy az önkormányzatok együttesen dolgozzák ki vállalkozásbarát politikájukat (adópolitika, támogatáspolitikai, stb.), valamint a térség promócióját is közösen végezzék.

A térségi turizmus kiemelt területei a természetjárás, horgászat, vadászat, kultúra. A kerékpáros turizmus alkalmas a gyalogos távolságnál messzebbi térségi célpontok összekötésére, hálózatba szervezésére. A várostérségi hálózat mellett térségen túlnyúló, kiemelt elemek a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) és a Siófok-Tamási-Sásd-Dombóvár-Orfú-Pécs-Harkány-Eszék vonalak. Kiemelt cél a magas minőségű kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének megteremtése, a térségi települések turisztikai potenciálja kihasználásának erősítése érdekében.

Ugyancsak fontos cél a különleges táji értékekre alapozott gyalogos, természetjáró turizmus fejlesztése, turistacélpontok létesítése, az infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztése révén (jelzett

turistaút, tanösvény, pihenőhelyek kialakítása, ökoturisztikai bázisok létesítése), különös tekintettel a vízfolyások menti ökoturisztikai tengelyeken. A tavakhoz kapcsolódóan fontos célterület a horgászturizmus fejlesztése, a minőségi horgászturisztikai szolgáltatások infrastrukturális hátterének megteremtése, a horgászok számának növelése.

Dombóvár térsége sok, ma még kihasználatlan vonzerókkal rendelkezik a kulturális örökség, a természeti táj, a gasztronómia és a szabadidős sportok területén. A térségi településeken fejleszteni szükséges a falusi vendégfogadás minősített feltételeit, s az egy-két vagy többnapos kikapcsolódásra lehetőséget nyújtó programlehetőségeket. A lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása érdekében cél a várostérség turisztikai, kulturális programjainak összehangolása, közös marketing.

Az együttműködés tekintetében fontos szerepet töltenek be az önkormányzatok mellett a szakmai és civil szervezetek is.

1.5.5 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

Dombóvárnak olyan minőségi környezetet kell kialakítania, amely a magas szintű vállalkozási-, szolgáltatási- és infrastrukturális környezet kialakítása, a helyi társadalom életszínvonalának emelése, az épített- és a természeti-táji környezet kiemelt védelme és fejlesztése, valamint a kulturális-szabadidős szolgáltatások terén is előrelépést jelent. Ezáltal Dombóvár egy versenyképes, attraktív, fenntartható, élhető és integráló város lesz, amely meg tud felelni nemcsak az idelátogatók, letelepedők követelményeinek, de a helyi társadalom várossal szemben támasztott egyre növekvő igényeinek (megfelelő minőségű munkahelyek, élhető, tiszta és egészséges környezet, változatos kulturális kínálat, magas színvonalú oktatási és egészségügyi rendszer, minőségi tömegközlekedés, stb.) is.

A településfejlesztési koncepció célrendszere harmóniát és egyensúlyt kíván keresni a gazdasági fejlődés, a versenyképességi kívánalmak, a társadalmi igények és elvárások, valamint a természeti környezet által biztosított adottságok, lehetőségek között. A településfejlesztési koncepció célrendszere is jelzi, hogy a fenntartható város meghatározó alappilléreinek – gazdaság, társadalom, környezet – mindegyikét kiemelten kezeli, fejlesztésüket egymásra épülve, időben párhuzamosan kívánja megvalósítani az európai és nemzeti fejlesztési célkitűzésekkel összhangban.

Annak érdekében, hogy a város valóban megvalósítsa a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok szerint megfogalmazott jövőbeni állapotot, kijelölésre kerültek a település átfogó fejlesztését szolgáló célok – 4 átfogó cél és 16 rész cél. Emellett megfogalmazásra kerültek a településfejlesztési alapelvek (5), amelyek meghatározóak a fejlesztési elképzelések megvalósítása során.

Jövőkép	Dombóvár az értékeire építő, innovatív, versenyképes, stabil térségközpont			
Átfogó cél	Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac	Társadalmi megújulás	Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése	Együttműködésre épített várospolitiká
Részcélok	G1 Egészséggazdaság teljes körű kihasználása	T1 Szolidáris és befogadó társadalom, a közösségtudat erősítése	K1 A műemléki és védett épületek hasznosítása	E1 A helyi lakosság és gazdasági szereplők bevonása a várospolitikába
	G2 Megújuló energiára épülő gazdaság	T2 A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	K2 Energiahatékony és klímabarát épületek, fenntartható városüzemeltetés	E2 Aktív várostérségi kapcsolatok
	G3 Diverzifikált gazdasági szerkezet	T3 Egészséggazdaság, a sportolási lehetőségek minőségi fejlesztése	K3 Közterületek fejlesztése, humanizálása	
	G4 Gazdaságfejlesztést segítő intézkedések	T4 Városimázs és városmarketing	K4 Természeti területek fejlesztése	
	G5 Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés		K5 Szegregátumok, alacsony komfortfokozatú ingatlanok programja	
Fejlesztési alapelvek	Integrált szemlélet Fenntarthatóság Intelligens város (Smart City) Versenyképesség / területi együttműködések Költséghatékonyság			

Dombóvár hosszú távú fejlesztésének célrendszere

Az átfogó célok és a részcélok koherenciáját az alábbi táblázat mutatja:

Részcélok	Átfogó célok			
	Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac	Társadalmi megújulás	Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése	Együttműködésre épített várospolitikai
G1 Egészséggazdaság teljes körű kihasználása	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
G2 Megújuló energiára épülő gazdaság	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat
G3 Diverzifikált gazdasági szerkezet	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat	erős koherencia
G4 Gazdaságfejlesztést segítő intézkedések	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat	erős koherencia
G5 Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat	nincs kapcsolat
T1 Szolidáris és befogadó társadalom, a közösségtudat erősítése	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
T2 A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	nincs kapcsolat	erős koherencia	nincs kapcsolat	erős koherencia
T3 Egészséggazdaság, a sportolási lehetőségek minőségi fejlesztése	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat	nincs kapcsolat
T4 Városimázs és városmarketing	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
K1 A műemléki és védett épületek hasznosítása	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
K2 Energiahatékony és klímabarát épületek, fenntartható városüzemeltetés	erős koherencia	nincs kapcsolat	erős koherencia	nincs kapcsolat
K3 Közterületek fejlesztése, humanizálása	nincs kapcsolat	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
K4 Természeti területek fejlesztése	nincs kapcsolat	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
K5 Szegregátumok, alacsony komfortfokozatú ingatlanok programja	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia
E1 A helyi lakosság és gazdasági szereplők bevonása a várospolitikába	erős koherencia	erős koherencia	nincs kapcsolat	erős koherencia
E2 Aktív várostársági kapcsolatok	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia	erős koherencia

Az átfogó célok és részcélok koherenciája

Jelmagyarázat:

erős koherencia

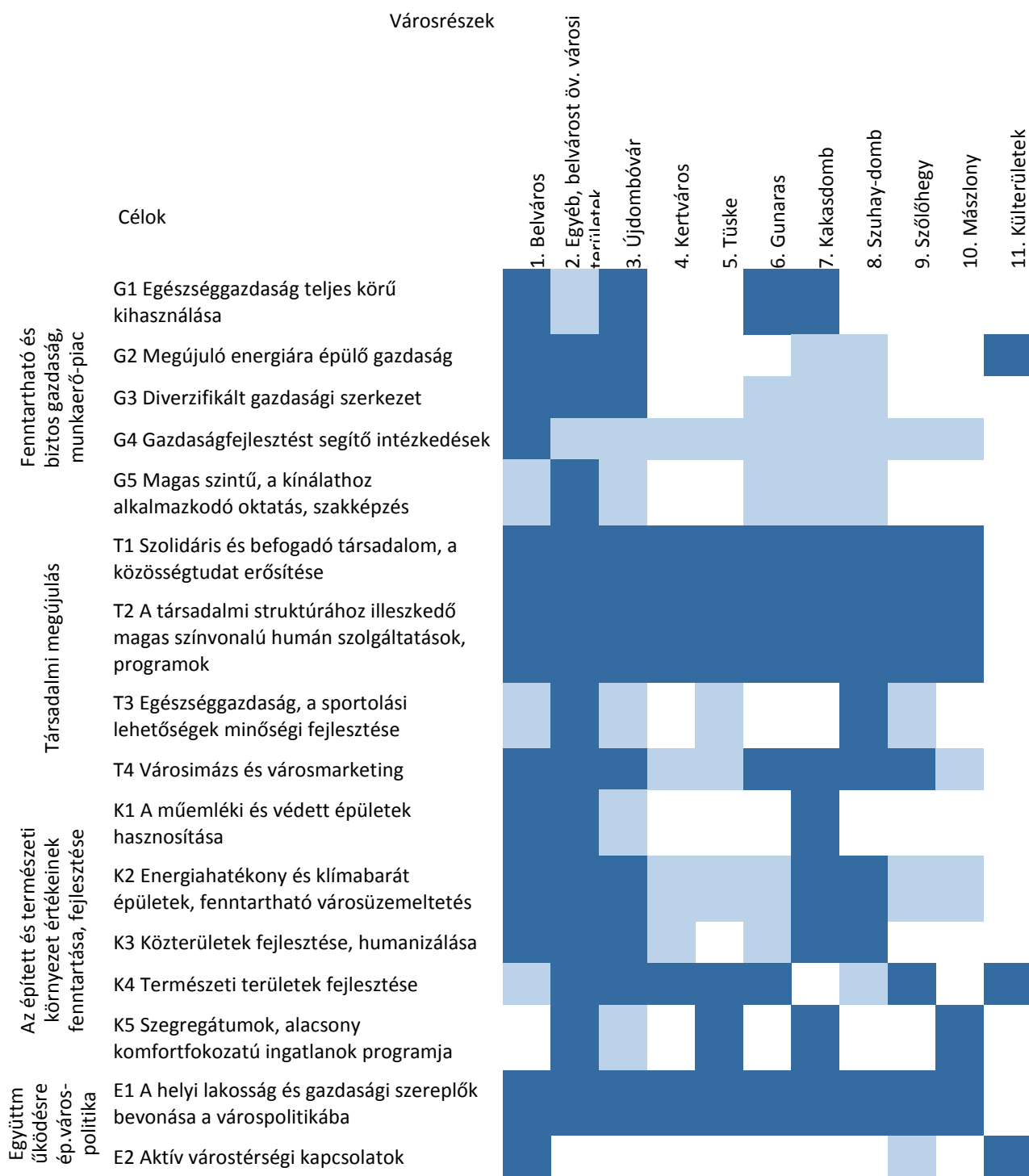

közepes koherencia

nincs kapcsolat

1.5.6 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

1.5-1. ábra: A fejlesztési célok városrészi értelmezése

Jelmagyarázat:

erős, a városrészt alapvetően meghatározó

Jellemző, a városrészt valamelyest meghatározó

nem jellemző

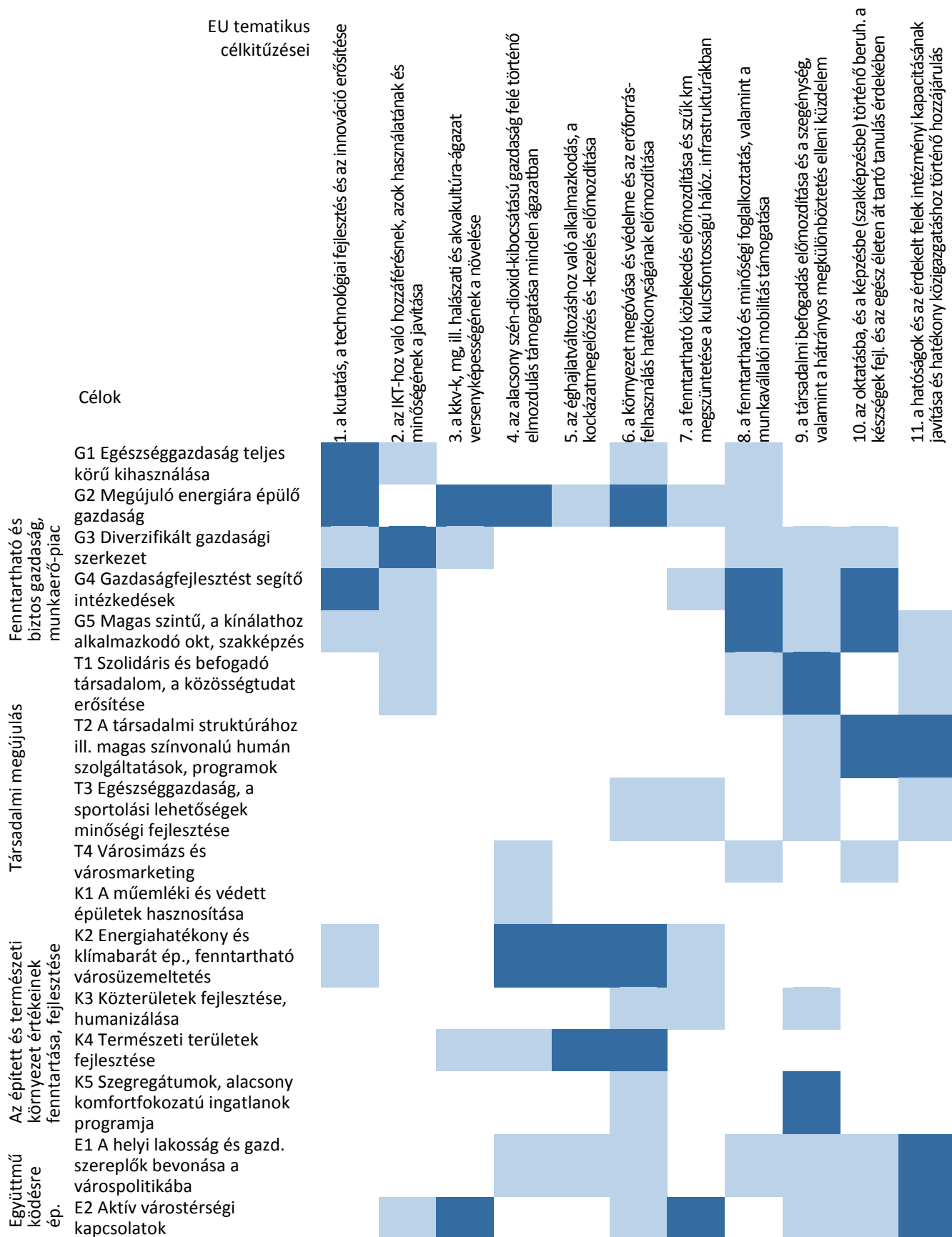
1.5.7 A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, a hazai és a megyei fejlesztési célokhoz

1.5.7.1 EU 2020 stratégia

Az **EU 2020 stratégia** sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitikát ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapelveként fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó EU stratégiához, illetve az egyes alapok célkitűzéseire, többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz történő hozzájárulás érdekében minden egyes európai strukturális és beruházási alap a következő **tematikus célkitűzéseket** támogatja:

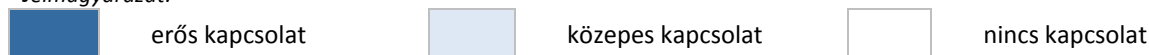
- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célrendszer illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez az alábbi táblázat foglalja össze:

Dombóvár célrendszerének illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseihez

Jelmagyarázat:

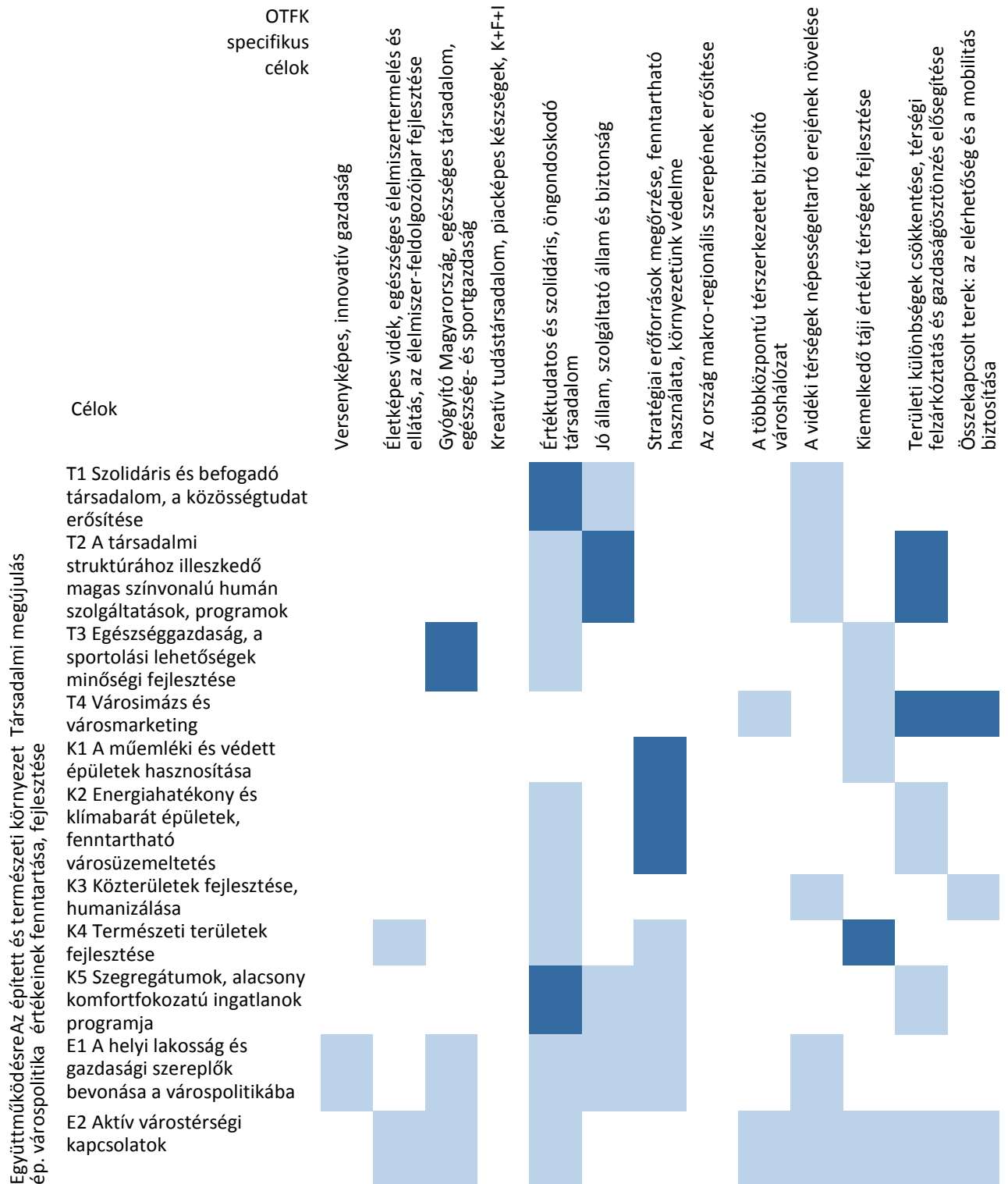
Dombóvár város településfejlesztési koncepciójának célrendszere összhangban áll az Európai Unió tematikus célkitűzéseivel.

1.5.7.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az OFTK a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

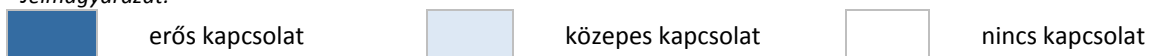
Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg. A településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célrendszer illeszkedését az OFTK átfogó célkitűzésekhöz az alábbi táblázat foglalja össze:

Célok	Szakpolitikai													Területi													
	OFTK specifikus célok																										
Fenntartható és biztos gazd, munkaerő-piac	G1 Egészséggazdaság teljes körű kihasználása	Versenyképes, innovatív gazdaság													Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme												
	G2 Megújuló energiára épülő gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése													Az ország makro-regionális szerepének erősítése												
	G3 Diverzifikált gazdasági szerkezet	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság													A többközpontú térszerkezetet biztosító városálózat												
	G4 Gazdaságfejlesztést segítő intézkedések	Kreatív tudástársadalom, piac képes készségek, K+F+I													A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése												
	G5 Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom													Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése												
		Jó állam, szolgáltató állam és biztonság													Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése												
															Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása												

Dombóvár célrendszerének illeszkedése az OTFK célkitűzéseire

Jelmagyarázat:

Dombóvár város településfejlesztési koncepciójának célrendszere összhangban áll az OTFK célrendszerével.

1.5.7.3 Megyei területfejlesztési koncepció

A Tolna megye Területfejlesztési Koncepció azzal a céllal készült, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. Az „Itthon Tolnában” jövőképe kilenc stratégiai célt tartalmaz, melyek az alábbi három átfogó cél köré szerveződnek.

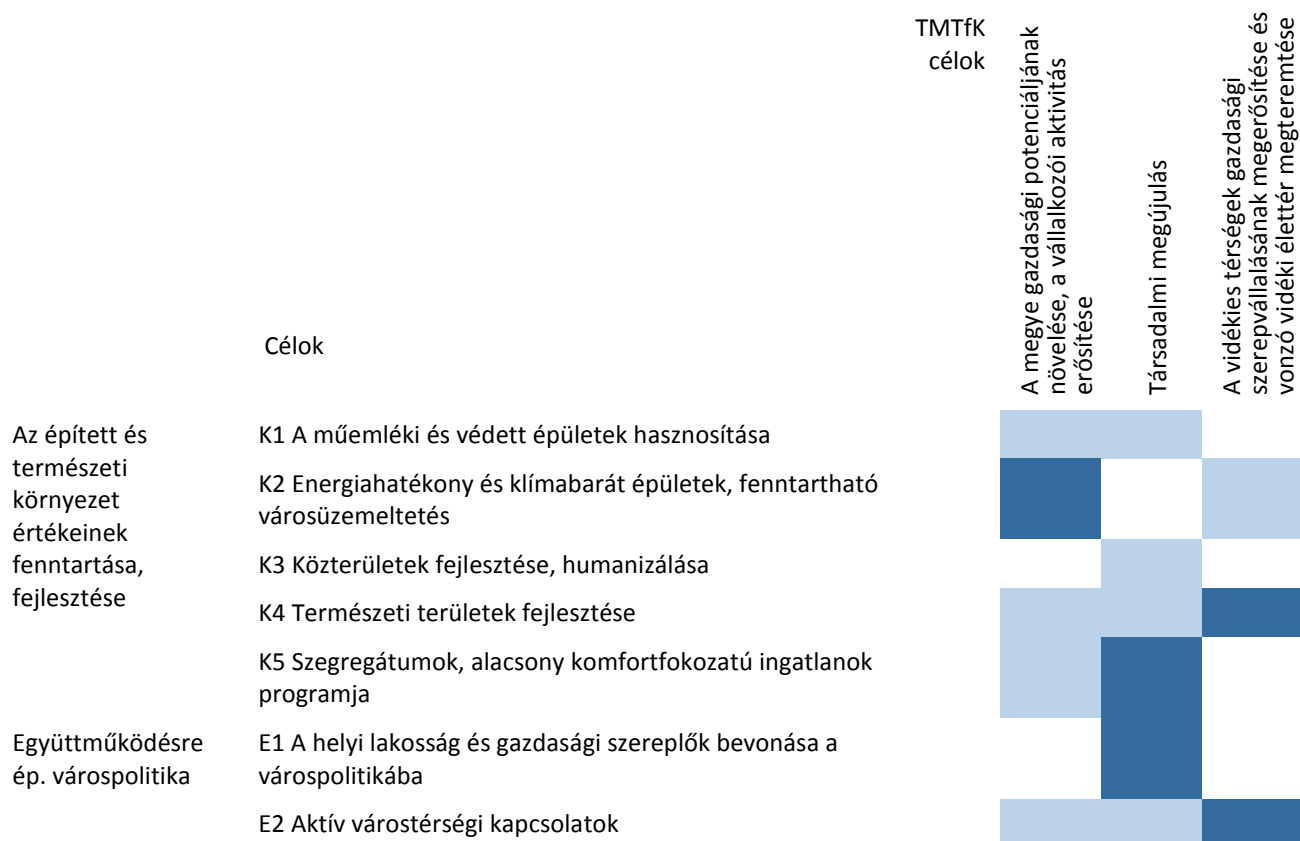
- I. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése.
- II. Társadalmi megújulás.
- III. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése.

Tolna megye Területfejlesztési Programja a koncepció jövőképehez és stratégiai céljaihoz illeszkedve két területi, három horizontális és az alábbi négy specifikus célt fogalmazza meg.

1. Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás
2. Fenntarthatóság – Élhető környezet
3. Köztevékenységek – Javuló közviszonyok
4. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása

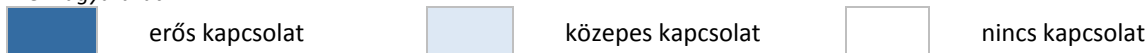
A településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célrendszer illeszkedését a Tolna megye Területfejlesztési Koncepció átfogó célkitűzéseivel az alábbi táblázat foglalja össze:

Célok		TMTfK célok		
		A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	Társadalmi megújulás	A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése
Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac	G1 Egészséggazdaság teljes körű kihasználása	■	■	■
	G2 Megújuló energiára épülő gazdaság	■	■	■
	G3 Diverzifikált gazdasági szerkezet	■	■	■
	G4 Gazdaságfejlesztést segítő intézkedések	■	■	■
	G5 Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	■	■	■
Társadalmi megújulás	T1 Szolidáris és befogadó társadalom, a közösségtudat erősítése	■	■	■
	T2 A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	■	■	■
	T3 Egészséggazdaság, a sportolási lehetőségek minőségi fejlesztése	■	■	■
	T4 Városimázs és városmarketing	■	■	■

Dombóvár célrendszerének illeszkedése a TmTK célkitűzéseire

Jelmagyarázat:

Dombóvár város településfejlesztési koncepciójának célrendszere összhangban áll a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszerével.

1.5.8 A hosszú távú célok teljesülését mérő hatásindikátorok

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága	
I	Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével	A 15-64 év közötti lakosság foglalkoztatási rátájának növekedése	%	56,8 (2011)	nő	KSH	évente
II	A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése	Városhasználók elégedettségének javulása	%		nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
		Szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javulása	%		nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente

III	Az épített és természeti környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével	Megújított közterületek	m ²	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
		Hasznosított épületek száma	db	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
		Megújult zöldfelületek	m ²	nő	Dombóvár Város Önk.	évente

1.6 KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

1.6.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Jelen Településfejlesztési Konceptió Dombóvár Integrált Településfejlesztési Stratégiájával együtt készült. A tervezés első fázisában elkészült a Megalapozó vizsgálat, amely a 314/2012. (XI.8.). Korm. rendelet által előírt tartalmi követelményeknek megfelelően – a 2011-es népszámlálás és a legfrissebb statisztikai adatok feldolgozásával - készült, így valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti adatot tartalmaz, amely az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint a településrendezési eszközök elkészítéséhez szükséges. A megalapozó munkarész a legfrissebb adatok mellett a tendenciák feltárására, értékelésére is kiterjedt.

1.6.2 A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

1.6.2.1 A területfelhasználás módosítására vonatkozó javaslatok

1. A településszerkezeti terv a korábbi, mind ingatlanpiaci, mind lakossági és munkaerő-piaci növekvő pályát feltételező időszakban készült, így lakó, gazdasági és turisztikai területek iránti igény növekedésével számolt. A fejlődési prognózis nem következett be, sem a munkaerő-piaci és gazdasági környezetben, sem a város lakosságmegtartó képességében. Ezáltal az újonnan kijelölt fejlesztési területek beépülése nem kezdődött meg, jelen tudásunk szerint ezek még egy kedvező fejlődési trendet feltételezve is túlzottak, így a Gunarasi út és 61. sz főút közti fejlesztési terület elhagyása javasolt.
2. Vasút menti (Erzsébet utca alatti) kertvárosias lakóterület (Lke) a vasút zaj- és rezgésterhelése miatt nem kívánatos.
3. Temető menti kertvárosias lakóterület (Lke) a temető közelsége miatt nem kívánatos.
4. Északon, a 61-es út menti kereskedelmi és szolgáltató (Gksz), valamint a Kiskonda patak közti kertvárosias lakóterület (Lke) a kereskedelmi központ közlekedési és zajterhelése miatt nem kívánatos.
5. Béke utca és I. utca menti kertvárosias lakóterület (Lke) a szomszédos ipari terület (Gip) potenciális zaj- és levegőterhelése miatt nem kívánatos.

1.6.2.2 A településszerkezet szerkezeti javítását szolgáló lehetséges közlekedést érintő intézkedések, beavatkozások

1. Az Országos Területrendezési Tervben és a Tolna Megye Területrendezési Tervében meghatározott M9 gyorsforgalmi út és kapcsolata a várossal, valamint a 61.sz. főút várost elkerülő szakaszai.
2. Az Országos Területrendezési Tervben a vasút a nem nagysebességű, egyéb országos törzshálózati vasúti pályákhoz tartozik, további területigény nélkül. Azonban a kiváló adottságú vasúti csomópont, a hosszútávon kiépülő M9 autópálya és a 21. századi környezetkímélő szállítási igények a vasúti területek melletti ipari-logisztikai területhasználat előkészítését indukálja.
3. A Belvároson áthaladó 611. sz. főút sávszám csökkentése, az elválasztó jellegének oldása érdekében.
4. Dombóvár-Mágocs összekötő, 65195 sz. út hiányzó 2 km-es szakaszának megépítése a városközponton áthaladó forgalom enyhítése érdekében.
5. Kerékpáros hálózat fejlesztése mind a városi közlekedés, mind a térségi kapcsolatrendszer elősegítése érdekében. Az Országos Területrendezési Tervben az országos kerékpárút törzshálózathoz a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) tartozik. Tolna Megye Területrendezési Tervében a térségi kerékpárút-hálózat kialakításának célja, hogy a már meglévő települési, helyi-helyközi nyomvonalszakaszokat felhasználva regionális hálózatok alakuljanak ki.

1.6.2.3 Környezeti és tájképi konfliktusok kiküszöbölése érdekében tehető intézkedések a településszerkezet, az övezetek megváltoztatásával

1. A vasútállomás és belváros közti nagy, csarnokjellegű épülettömegek oldása vizuálisan fasor telepítésével.
2. Az országos vagy helyi védettségű épületek hasznosítása a városfejlesztési projektekben, azok értékeinek megtartásával, azonban az új kor értékeinek hozzáadásával.
3. Táj- és természetvédelmi szempontok fokozott érvényesítése a Szőlőhegyen és a patakok és tavak menti területeken.

1.6.2.4 Egyéb települési sajátosságokat és környezeti minőséget óvó, levegőminőséget javító intézkedések

1. Felszíni vízrendezés a Szuhay-dombon, Szőlőhegyen és Gunarasban
2. Zöldfelületek
  - Beteg és idősödő faállomány pótlása őshonos fakkal
  - Közterületek humanizálása zöldfelületekkel
  - Nagytáblás mezőgazdasági területeknél mezővédő erdősávok kialakítása
3. Klímabarát közlekedés

1.6.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökség érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A fejezetet külön dokumentumban, az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 395/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 1. melléklete² szerinti tartalommal készülő örökségvédelmi hatástanulmány tartalmazza – a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapelvei mentén, a régészeti munkarész a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló 439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet szerint régészeti szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő bevonásával.

---

² Az újonnan hatályba lépett a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet a 80. § A értelmében a hatálybalépése előtt megkötött tervezési szerződéssel rendelkező településfejlesztési koncepció készítésénél még nem kell alkalmazni.